

Årsrapport 2018

**VARIG
FORSIKRING**
NORDMØRE OG ROMSDAL

Innhold

1 Om Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal

Om oss	4
Leder	6
Nøkkeltall	8
Daglig ledelse	10
Styrende organer	11
På veggen for å treffe kunder	12
Årets dugnadshelt	14
En tur som tar pusten fra deg	15
Ny generalsponsor for Rival	16

2 Årsberetning og regnskap

Styrets beretning	20
Resultatregnskap	28
Balanse	30
Kontantstrømanalyse	32
Egenkapitalendring	33
Noter	34
Revisors beretning	56
Definisjoner – faguttrykk	59

Forsidebilde:

Molde mot vest. Stemningsbilde fra en fin kveld på sjøen.
Foto: Anita Meland Lervik

1 | Om Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal

**Vi skal kjenne
kunden best og
bry oss mest**

Varig Nordmøre og Romsdal er en lokal representant for Gjensidige Forsikring

Varig Nordmøre og Romsdal er et lokalt, selvstendig og kundeeid forsikringsselskap med konsesjon på brannforsikring. I vårt distrikt har vi enerett til salg av Gjensidige Forsikring ASA sine produkter.

Selskapet har kontorer i Molde og Kristiansund, og hadde 23 ansatte ved utgangen av 2018. Selskapets forvaltningskapital er 540 mill. kroner, hvorav 520 mill. kroner er plassert i aksjer, obligasjoner, eiendom og i pengemarkedet.

KUNDEUTBYTTE

Kundeutbytte er en fordel man oppnår som skadeforsikringskunde hos oss. Kundeutbytte deles ut i samarbeid med Gjensidigestiftelsen.

19 000
kunder

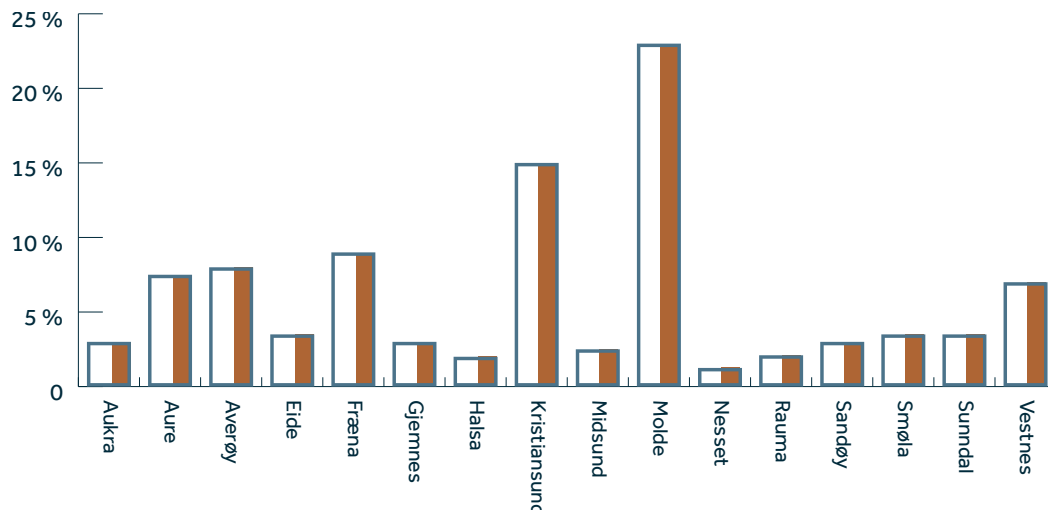

4 mill.
i kundeutbytte

308 mill.
i forsikringsportefølje

KOMMUNEVIS FORDELING AV FORSIKRINGSPORTEFØLJEN

Visjon

Vi skal kjenne kunden best og bry oss mest

Våre markedsområder

Privatmarkedet

Vi har kunderådgivere med lang erfaring og høy kompetanse, som vil ivareta ditt totale behov innen forsikring, bank og sparing.

Vi hjelper deg til å ta riktige valg, og gir deg fordeler og rabatter når du samler ditt kundeforhold hos oss.

Næringslivsmarkedet

Vi har bred erfaring på forsikringsløsninger til næringslivet.

Vi tilbyr bedriften alt fra tjenestepensjon til forsikring av bedriftens eiendeler og ansatte.

I et nært samarbeid med våre forsikringsrådgivere finner vi den riktige forsikringsløsningen for din bedrift.

Landbruksmarkedet

Vi tilbyr ulike forsikringsløsninger som omfatter alle behov for å sikre deg selv, familien og driften på gården.

I fellesskap med våre dyktige rådgivere finner vi forsikringsløsninger som er tilpasset ditt behov.

Organisasjonsmarkedet

Vi har samarbeidsavtaler med ulike yrkes-/interesseorganisasjoner.

Disse har gunstige forsikringsordninger som gir deg som medlem store fordeler.

Navnebyttet vil gi oss mulighet til å vise at vi er det **lokale, selvstendige selskapet**, men **samarbeidet med Gjensidige** fortsetter som før

Nytt navn og nye muligheter

SVAKERE FORSIKRINGSRESULTAT OG UROLIGE FINANSMARKEDER

Etter flere år med svært gode forsikringsresultater opplevde vi i 2018 en betydelig økning i erstatningskostnadene. En økning på nesten 20 % sammenlignet med 2017. Flere større brannskader er årsaken til dette. Finansmarkedet utviklet seg også negativt. Dette medførte at vi fikk et resultat før skatt på 16,9 mill. kroner mot 48,9 mill. kroner i 2017.

10. ÅRET MED KUNDEUTBYTTE!

Selv med et svakere resultat deler vi ut kundeutbytte. Vi har i regnskapet for 2018 satt av ca. 14,6 % av opptjent premie til kundeutbytte. Totalt har vi delt ut ca 56 mill. kroner på disse 10 årene. «Kravet» om kundeutbytte pålegger oss å drive effektivt og lønnsomt, slik at vi har mulighet å gi tilbake til våre gode kunder.

DUGNADSLØFTET

Også i år setter vi av penger til kultur og idrett i vår region. Totalt 4 mill. kroner vil gå til frivillige lag og foreninger på Nordmøre og i Romsdal. Siden vi startet opp Dugnadsløftet har vi delt ut i overkant av 65 mill. kroner.

DET ER FORSKJELL PÅ FORSIKRINGSSELSKAPER

Samlet har vi gjennom kundeutbytte, Dugnadsløftet og skadeforebyggende tiltak gitt tilbake 120 mill. kroner de siste 10 årene. Dette er vi stolte over å ha gjort. Vi kan ikke se at noen forsikrings-selskaper i vår region er i nærheten av å kunne sammenligne seg med oss på dette området. At «det er forskjell på forsikringsselskaper» er lett å

se. Husk også at du som kunde får dette i tillegg til relevant rådgivning fra våre dyktige og engasjerte kunderådgivere.

NYTT NAVN

Den observante leser har merket at denne årsrapporten har fått ny design og nye farger. På generalforsamlingen i 2017 endret vi navn fra Gjensidige Forsikring Nordmøre og Romsdal til Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig. Varig- navnet deler vi med 14 andre tilsvarende forsikringsselskaper rundt omkring i Norge. Dette navnebyttet var initiert fra vår samarbeidspartner Gjensidige Forsikring ASA med bakgrunn i at det formelt sett ikke burde være forvekslingsfare mellom Gjensidige og Brannkassene.

Vi har sett på dette som en mulighet for oss. Gjennom et felles navn vil vi vise at vi står samlet. Dette gir oss også forretningsmessige muligheter. Forretningsmodellen innenfor skadeforsikring har vært den samme i mange hundre år. Vi ser at teknologi kan endre på dette. Denne utviklingen må vi ta innover oss. Det er vårt felles ansvar å utvikle selskapet inn i en ny tid. Det betyr at vi kanskje er nødt til å endre vår forretningsmodell, noe som innebærer at vi må gjøre andre ting eller gjøre tingene på en annen måte. Vi tror at vi best kan møte denne utfordringen sammen med de andre Varig-selskapene. Vi tror ikke at dette skjer «over natten», det er tross alt en grunn til at forretningsmodellen har vært så stabil, vi tror også at kundene fortsatt ønsker lokal og personlig betjening.

Selv om vi formelt sett har skiftet navn vil forsikringene, kundeutbyttet og midler til allmenntilgode formål bli det samme som før. Samarbeidet med Gjensidige fortsetter og vi benytter profilnavnet Gjensidige Nordmøre og Romsdal i vår forsikringsvirksomhet.

Navnebyttet gir oss også muligheten til å være tydeligere på at det er vårt selskap som deler ut kundeutbytte og midler til lokal kultur og idrett gjennom Dugnadsløftet.

MEDARBEIDERNE

Det er våre medarbeidere som daglig jobber hardt for å gi våre kunder de beste løsningene som skal ha den største æren for den suksessen vi har hatt. Konkurransen er tøff og det er hard jobbing som skal til for at kundene skal forbli kunde hos oss og at nye kunder skal strømme til. Dette må vi aldri glemme. En stor takk til alle ansatte for den store innsatsen som er nedlagt i 2018.

FREMTID

Selv i tider hvor alle snakker om digitalisering så tør vi stå frem å si at vi tror på personlig betjening også i fremtiden. Vi ser at kravet om effektivitet kan medføre større bruk av selvbetjeningsløsninger, til fordel for både våre kunder og oss. Dette vil medføre endringer for oss som organisasjon. Vi er derfor i full gang med, sammen med de andre brannkassene, å bygge en robust forretningsmodell for fremtiden.

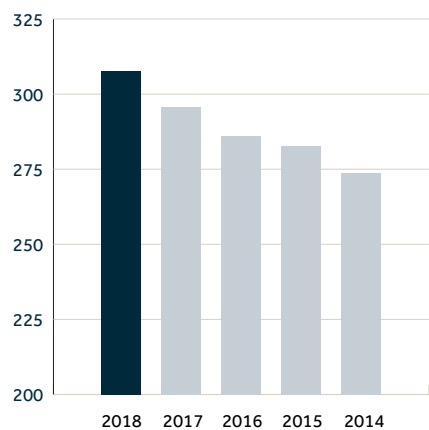
A handwritten signature in blue ink that reads "Vidar Skaar".

Vidar Skaar
Adm. direktør

NØKKELTALL

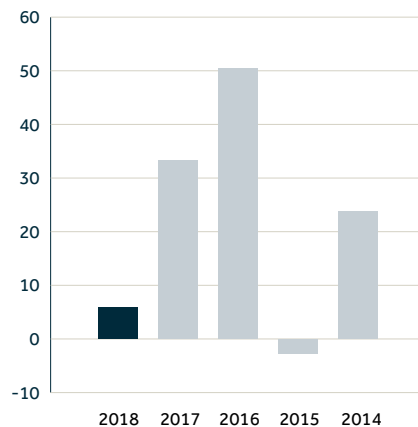
Forsikringsportefølje målt ved bestandspremie

NOK mill

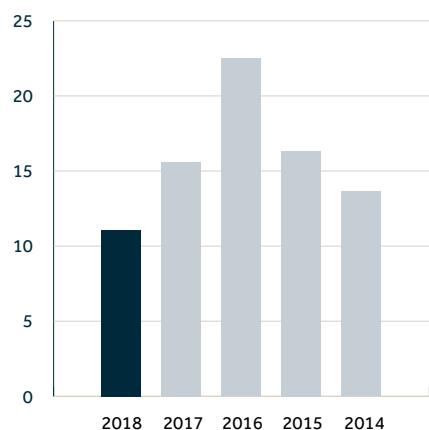
Finansresultat

NOK mill

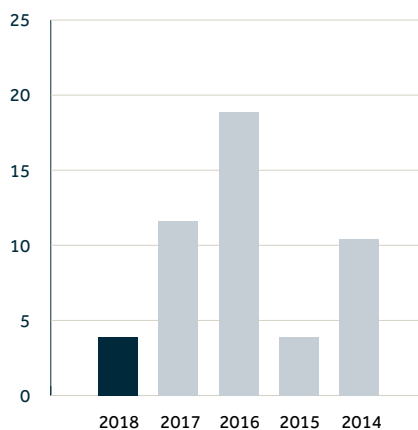
Underwritingresultat, forsikring

NOK mill

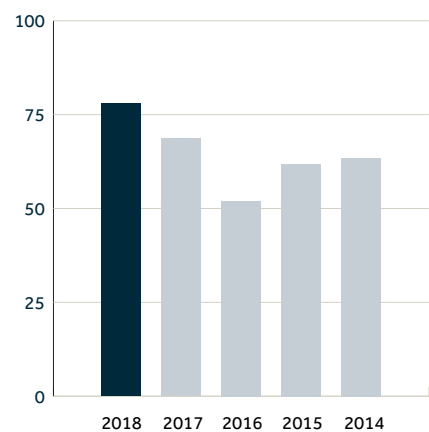
Avkastning på egenkapital

%

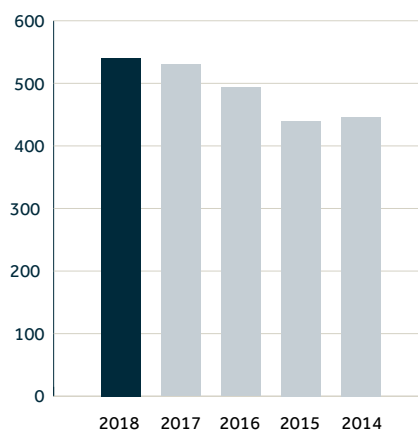
Combined Ratio

%

Forvaltningskapital

NOK mill

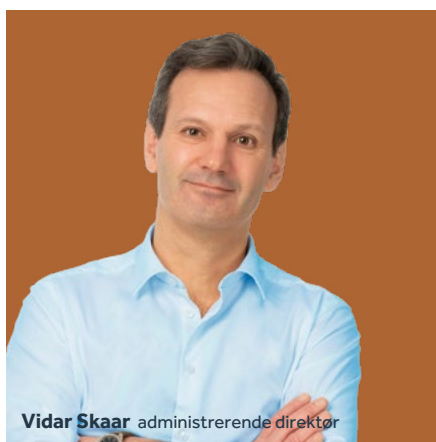
FINANSIELLE NØKKELTALL

Tall i tusen kr	2018	2017	2016	2015	2014
Forsikringsportefølje målt ved bestandspremie	307 541	295 771	286 202	282 853	273 581
Forfalt premie brutto, brann og natur	53 144	54 273	53 574	52 773	48 473
Premieinntekter for egen regning, brann og natur	50 019	49 781	46 892	42 904	37 399
Erstatningskostnader for egen regning, brann og natur	-30 238	-25 748	-23 489	-18 610	-16 304
Driftskostnader	-32 851	-33 750	-27 006	-32 059	-30 624
Provisjonsinntekter	24 133	25 300	26 097	24 116	23 177
Underwritingresultat, forsikring	11 064	15 583	22 494	16 351	13 648
Finansresultat	5 829	33 352	50 343	-2 679	23 722
Driftsresultat før skatt	16 893	48 935	72 885	13 732	35 665
Totalresultat	10 034	40 963	63 874	9 123	27 895
Egenkapital	431 156	432 255	409 232	360 664	349 766
Forvaltningskapital	540 782	530 188	493 151	440 152	446 135
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	535 485	511 670	466 652	443 144	223 068
Solvenskapital, Solvens II-regelverket	422 560	433 833	408 444	337 664	-
Kortsiktige avsetninger, utbetales påfølgende år					
Gavemidler allmennyttige formål	4 000	8 000	8 000	5 050	6 000
Skadeforebyggende tilskudd	500	1 500	2 000	131	2 000
Kundeutbytte	7 300	8 000	6 700	6 325	7 500
Tall i tusen %					
Endring i forfalt premie brutto, alle bransjer	4,0	3,3	1,2	3,4	3,4
Skadeprosent for egen regning	60,5	51,7	50,1	43,4	43,6
Kostnadsandel for egen regning	17,4	17,0	1,9	18,5	19,9
Combined Ratio	77,9	68,7	52,0	61,9	63,5
Avkastning på egenkapitalen	3,9	11,6	18,9	3,9	10,4
Finansavkastning, verdijustert	1,1	6,5	10,8	-0,6	10,6
Finansbidrag	11,7	67,0	107,4	-6,2	63,4
Resultatgraden for egen regning	33,8	98,3	155,4	32,0	95,4
Solvensmargin Solvens II	565,0	435,0	403,0	349,0	-
Antall					
Antall ansatte	23	24	24	23	25
Sykefravær	2,9 %	0,9 %	0,7 %	0,8 %	1,7 %

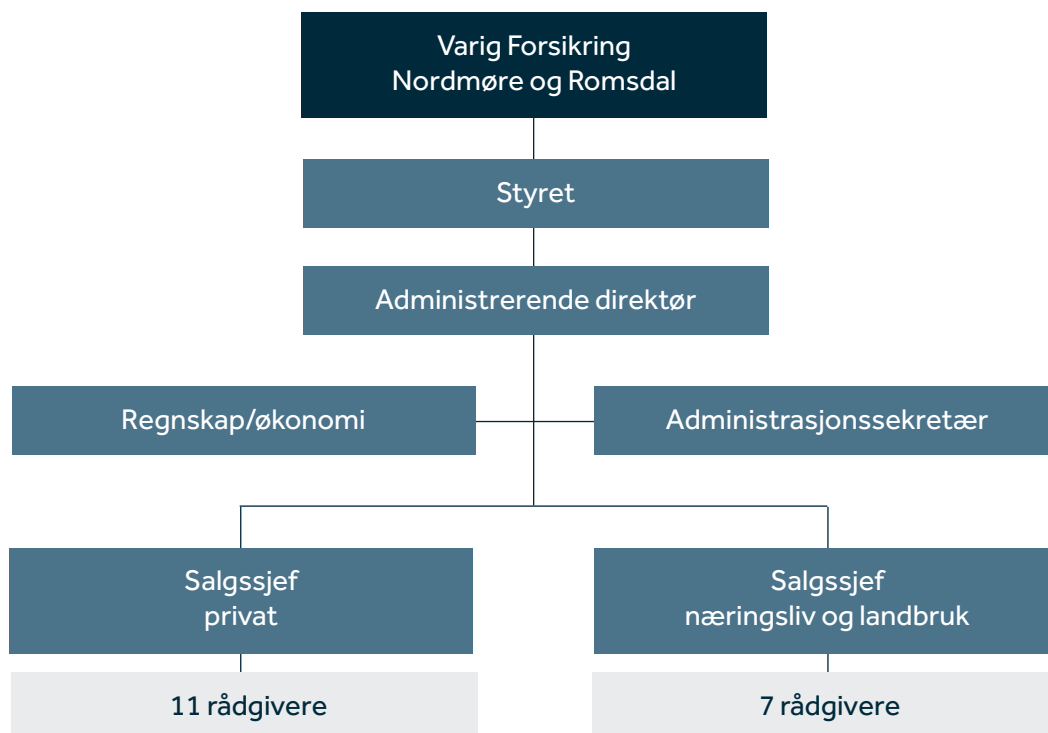
FORKLARINGER

Forfalt premie brutto, alle bransjer	Premie egenregning (brann og natur) og premie provisjonsforretning (øvrige skadeforsikring)
Provisjonsinntekter	Inntekter provisjonsforretning, dvs. provisjoner av salg på vegne av Gjensidige Forsikring ASA
Endring i forfalt premie brutto, alle bransjer	Endring i forhold til året før
Skadeprosent for egen regning	Erstatningskostnader for egen regning målt mot premieinntekter for egen regning
Kostnadsandel for egen regning	Driftskostnader minus provisjonsinntekter målt mot premieinntekter for egen regning
Combined Ratio	Skadeprosent pluss kostnadsandel
Underwritingresultat forsikring	Premieinntekter og provisjonsinntekter minus erstatnings- og driftskostnader
Egenkapital	Opptjent egenkapital
Avkastning på egenkapitalen	Resultat før skattekostnad i prosent av gjennomsnittlig egenkapital
Netto finansinntekter	Finansinntekter minus finanskostnader
Finansavkastning	Netto finansinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital
Resultatgrad for egen regning	Driftsresultatet i prosent av premieinntekter for egen regning
Finansbidrag	Netto finansinntekter i prosent av premieinntekter for egen regning
Solvenskapital	Tellende kapital beregnet etter Solvens II-regelverket, gjeldende fra 2016
Solvensmargin	Tellende kapital over regulatorisk kapitalkrav ihht Solvens II-regelverket

Ledelsen

ORGANISASJONSKART

Styrende organer

GENERALFORSAMLING

Leder

Jan-Egil Korseberg

Medlem

Arne Smisethjell, *Sunndal*
Martha Innerdal, *Sunndal*
Torbjørn Hjelden, *Rauma*
Svein Magne Dahle, *Rauma*
Nikolai Finset, *Nesset*
Turid Hanseth, *Nesset*
Sonja Marit S. Øveraas, *Vestnes*
Finn Arne Roaldsnes, *Vestnes*
Karstein Opstad, *Midsund*
Ottar Håvik, *Midsund*

Nils Erling Finnøy, *Sandøy*
Ingrid Sandøy, *Sandøy*
Heidi Evelyn Løklingholm, *Aukra*
Kjellaug Eikrem, *Aukra*
Birgitte Engen Dale, *Fræna*
Hallvard Hals, *Fræna*
Borghild N. Aarset, *Gjemnes*
Frode A. Jacobsen, *Gjemnes*
Ingebjørg Margrete Eide, *Eide*
Ola Krogstad, *Eide*
Per Olav Blikås, *Molde*
Kari Fløystad, *Molde*
Hilde Øverland, *Molde*
Kristen Heggem, *Molde*

Anna Lovisa Melland, *Aure*
Tove Kristin Monsø, *Aure*
Nils Hestnes, *Halsa*
Einar Nelvin Botten, *Halsa*
Asbjørg G. Kanestrøm, *Smøla*
Randi Eines, *Smøla*
Egil Hestvik, *Averøy*
Jon B. Nedal, *Averøy*
Bjørn Elgsaas, *Kristiansund*
Christina Hovde, *Kristiansund*
Roger R Aarø, *Kristiansund*
Dagfinn Jarp, *Kristiansund*

Ansattvalgte

Fugelsnes, Anna
Jenssen, Stein Gunnar
Kronborg, John Magne
Settem, Inger
Sylte, Helga-Kristin
Øygard, Knut Bertil
Buvik, Kari
Farstad, Mette Huus
Grødal, Eli Synnøve
Heggdal, Øystein
Heggem, Sylvi Anita
Lervik, Anita Meland
Vik, Sandra

STYRET

Styremedlem

Ingebjørg S. Klausen, leder
Olav Håkon Ulfsnes, nestleder
Linda Kristin Offenberg
Per Arne Rindarøy
Heidi Anita Nilsen

Fra de ansatte

Sandra Vik
Øyvin Hansen

VALGKOMITEEN

Leder

Jan-Egil Korseberg

Medlem

Einar Nelvin Botten
Magnhild Vik
Randi Thomassen

Ole Sigbjørn Iversen
Synnøve Aasprong
Grete Skar Misfjord

DAGLIG LEDELSE

Vidar Skaar, adm.dir
Randi Pedersen, salgssjef privat
Bjarne Sjøholm, salgssjef landbruk/næringsliv

REVISJON

KPMG AS, Molde

På veien for å treffe kunder

Gjensidige til folket i Nordmøre og Romsdal

15 kommuner, hundrevis av kilometer og tusenvis av møter med hyggelige mennesker. Gjensidige Nordmøre og Romsdal ønsker å treffe folk der folk flest ferdes. Vi engasjerte studentene Jasetha Pushparajah og Vegard Øye fra Høgskolen i Molde til sommerturné. Og i løpet av noen hektiske, men fantastiske sommeruker, besøkte de 15 kommuner i Romsdal og Nordmøre.

MØTE MED KUNDENE

2018 valgte vi å møte kundene der de bor, og vi la for første gang ut på sommerturné. Målet med turnéen var å synliggjøre selskapet lokalt, yte service til kundene våre og tiltrekke oss nye kunder.

– Det var en fantastisk reise, og jeg er veldig glad for at jeg søkte på jobben da Gjensidige Nordmøre og Romsdal lyste ut to sommerjobber, sier Vegard Øye. Studenten kommer fra Steinkjer i Trøndelag, men ønsket å bli enda bedre kjent i vårt distrikt. Og fikk nå en sjanse han knapt hadde drømt om. Det startet ved Vandamman og Bestemors Hage i Kristiansund 2. juni. Og så gikk det slag i slag – fra kommune til kommune. Og noen av kommunene fikk flere besøk i løpet av

sommeren og høsten fordi det var ulike arrangement som selskapet ønsket å delta på. En tilstedeværelse som også ble godt mottatt av de ulike arrangørene.

DRØMMESOMMEREN

– Denne sommeren ble en historisk fin sommer når vi tenker på været. Dermed ble det dag etter dag med finvær, møter med hyggelig mennesker og deltagelse på messer og festivaler rundt om i regionen, sier Øye.

– Vi ønsker å være til stede der folk er. Det er på ulike sommertilstelninger og på festivaler. Dermed kunne vi, med våre to unge ambassadører, få delta på aktiviteter som både lokalbefolkningen og tilreisende setter pris på, sier administrerende direktør Vidar Skaar.

– Vi reiste på kryss og tvers og besøkte alle de 15 kommunene hvor Gjensidige Nordmøre og Romsdal har sitt nedslagsfelt. Over alt ble vi godt mottatt, og kanskje spesielt godt på de stedene hvor selskapet tidligere har hatt avdelingskontor og hvor befolkningen satte pris på at vi var til stede i deres lokalmiljø. Jeg kan spesielt nevne kommunene Rauma og Aure i denne sammenhengen, sier Øye.

GJENTAR SUKSESSEN

– Sommerturnéen 2018 ga oss god synlighet – og vi skal gjenta suksessen i 2019, sier Vidar Skaar og berømmer innsatsen til Vegard og Jasetha.

– Vi deltok under Karrieredagene på Høgskolen i Molde for å rekruttere mange nye søkere til årets sommerjobber, forteller Vegard Øye, som våren 2019 skal levere sin masteroppgave i logistikk, og som deretter skal ut i arbeidsmarkedet etter fem års studentliv i Molde.

– Det har vært en fantastisk periode, der sommerjobben hos Gjensidige Nordmøre og Romsdal har vært et av høydepunktene. Jeg ser ikke bort fra at jeg vet mer om de ulike kommunene i regionen enn de som er født og oppvokst her. Det var en fabelaktig reise.

En uke i gågata i Molde under Jazz-festivalen, fantastiske Veiholmen på Smøla, den svært hyggelige mottagelsen vi fikk på Gossen i Aukra kommune og opplevelsen Sekkjepåsdagen i Vistdalen i Nesset kommune er noe jeg aldri kommer til å glemme, avslutter en svært fornøyd Vegard Øye.

Jasetha Pushparajah og Vegard Øye møtte kunder på en lang rekke arrangement gjennom 2018.

Travle dager. Det var hektiske dager i Storgata i Molde under jazzfestivaluka.

Jasetha Pushparajah og Vegard Øye sammen med vokter Rasmus Bjørkelo under Molde International Jazzfestival i juli 2018.

STATUTTENE

Hedersprisen Årets Dugnadshelt skal fremme og synliggjøre de mange dugnadsheltene som på frivillig basis har utmerket seg over tid, til inspirasjon og glede for sitt lag, forening eller organisasjon innen kultur og idrett. Hedersprisen er på kr 75 000.

Beløpet går til det lag, forening eller organisasjon som årets dugnadshelt representerer. Beløpet benyttes til et konkret prosjekt som dugnadshelten velger ut.

Årets Dugnadshelt

Nominasjonen til Averøy Idrettsråd gikk helt til topps da Gjensidige Nordmøre og Romsdal for femte år på rad skulle kåre Årets Dugnadshelt. Blant hundrevis av dugnadshelter var det ingen tvil i juryen: Jon Dyrset stakk seg ut.

For de fleste er dugnadsinnsats gjerne knyttet til en hobby og fritid. Men for friluftinteresserte Jon Dyrset i Bådalen på Averøy er det annerledes. Han ønsker å dele naturopplevelsene og den fantastiske naturen på hjemstedet med andre. Og spesielt vil han dele den med den oppvoksende generasjon.

Derfor har han i en årrekke lagt ned hundrevis av dugnadstimer – til glede for andre. Jon Dyrset er et dugnadsforbilde som på eget initiativ har bygget både en helårsåpen hytte og en gapahuk, et aktivitetsområde og klargjort turstier som står til fri disposisjon for andre. Han har brukt betydelige beløp av egne penger for å skape et friluftsområde i Bådalen som kan benyttes av både bygdefolket og tilreisende.

Jon Dyrset har ikke ønsket å stikke seg frem eller å få oppmerksomhet for innsatsen, men heller jobbet i det stille og gledet seg stort over å se at Bådalen igjen har fått et yrende friluftsliv som er tilpasset absolutt alle - fra barnehagebarn og skoleelever i nærområdet til folk som vil ta seg trygt til topps på Meek-knoken langs en merket sti. Jon Dyrset har et varmt hjerte for å ta vare på naturen og dyrelivet og for å tilrettelegge for det enkle friluftsliv.

Jon Dyrset er en ekte dugnadshelt som blir takket av et helt bygdesamfunn og av alle som kan bruke turområdet som han har utviklet gjennom mange år. Vi har derfor lyst å sette ekstra pris på han med utmerkelsen «Årets dugnadshelt» sier Vidar Skaar i Gjensidige Nordmøre og Romsdal.

Utdelingen av hedersprisen og 75 000 kroner, som skal brukes til nye friluftslivsprosjekt, skjedde selvsagt der Jon Dyrset trives aller best: På tur i skogen i Bådalen sammen med glade, nysgjerrige og lekende barn.

Vi gratulerer Jon Dyrset med hedersprisen!

Årets dugnadshelt, Jon Dyrset, sammen med adm.dir Vidar Skaar.

Dyrset sammen med glade og nysgjerrige barn.

Denne turen tar pusten fra deg – to ganger

Steinbra satsing gir nytt turmål i verdensklasse

Norge har både Besseggen, Trolltunga, Svolværgeita og Romsdalseggen. Og nå har det kommet en ny fjellattraksjon. Den bratte fjellsida til Rørsethornet (659 moh) helt ytterst på Romsdalskysten var glatt, gjørmete og lite innbydende. Men så tok fjellglade innbyggere i Midsund et smart grep. For fire sherpaer fra Nepal hadde nettopp gjennomført bygging av steintrappa til nabofjellet Digergubben. Nå skulle de etter planen pakke sammen og reise hjem til Nepal. Men i stedet var det på tide å virkelig tenke stort. Var det mulig å bygge en steintrapp på hele 2200 sammenhengende trappetrinn i den bratte fjellsida?

STEINBRA SATSING

I begynnelsen av oktober 2018 fikk både bygdefolket og tilreisende fjellturister svaret:

– Vi hentet stein fra nabofjellet Midsundhornet/Trollhesten ca fem kilometer unna. Den ble føyet ned til bilvegen og fraktes med lastebil til foten av Rørsethornet. Der tok helikopteret igjen over og flyr steinen til fjells. Det er blitt rundt 3500-4000 helikopterturer til sammen. Og prislappen er rundt fire mill. kroner for det vi tror er Norges lengste sammenhengende steintrapp, sier initiativtaker og steintrappgeneral Kolbjørn Ove Stølen.

GOD STØTTE

–Vi ønsker at man skal ta vare på naturen. Dette er en fin måte å gjøre det på, sier Sonam Tshering Sherpa, som sammen med sherpaene Lhakpa, Anish og Bala har utført jobben de færreste trodde var mulig.

– Vi vil gjerne rette en stor takk til Gjensidige Nordmøre og Romsdal som gjennom dugnadsløftet har gitt oss støtte til Midsundtrappene. Støtten er av stor betydning for prosjektet og viser viktigheten i å ha lokale bidragsyttere, forteller gjengen bak Midsundtrappene.

– Dette er et prosjekt vi gjerne vil være med å støtte, og vi ser frem til hvordan kortreiste turer skal løfte regionen, sier Vidar Skaar, administrerende direktør i Gjensidige Nordmøre og Romsdal.

– Dette tar nok pusten fra de fleste, sier turguide Martin Stølen, som viser vei til varden på toppen. På begge sider av eggen er det bratt ned mot havet eller ned i dalen. Men den timelange turen opp er verd både stive legger og litt høydeskrekk. Norge har fått en ny turistattraksjon.

Merk deg navnet: Rørsethornet.

Utsikt til begjær: 2200 trappetrinn til topps på Rørsethornet har blitt en ny turistattraksjon. Med støtte fra Dugnadsløftet.

Derfor er vi Rivals nye generalsponsor

Med visjonen «Flest mulig, lengst mulig – best sammen» har Sportsklubben Rival i Molde pekt ut gode verdier for både barn, ungdom og voksne.

Og i over 80 år har klubben jobbet for å skape et godt miljø i hele Molde generelt og i de østlige bydelene, blant annet Kviltorp og Årølia, spesielt. Dette er årsaken til at Gjensidige Nordmøre og Romsdal gikk inn som klubbens nye generalsponsor.

BREDDE OG TOPP

– Gjensidige Nordmøre og Romsdal har støttet Sportsklubben Rival i en årrekke. Når vi nå er blitt klubbens generalsponsor har vi løftet engasjementet enda et nivå opp, sier administrerende direktør, Vidar Skaar.

Breddeklubben Rival har sitt hovedfokus på barn og ungdom. Men også seniorutøverne møter til håndball- og fotballspill med Gjensidige Nordmøre og Romsdal på drakta.

– Det er viktig for oss å ha en god og sikker generalsponsor, sier håndballdamene i Rival.

Og selv om klubben er best kjent for sitt store engasjement innenfor breddeidrett så har klubben fostret en rekke toppidrettsutøvere. Birgitte Sættem, Andrine Flemmen og Ragnhild Mowinckel har alle representert Norge ved en rekke anledninger.

ØSTBYENS KLUBB

I 2010 ble Årølia kunstgressbane åpnet, og dette var den andre kunstgressbanen i Møre og Romsdal med fulle internasjonale mål. Allerede seks år senere kunne klubben slå fast at gjelden til det nye fotballanlegget var nedbetalt. Ved fotballbanen har Rival sitt eget klubbhus, og gjennom en betydelig støtte fra Gjensidige Nordmøre og Romsdal fikk parkeringsplassen ved anlegget nytt asfaltdekke. I dag er kunstgressbanen et naturlig samlingssted for klubbens fotballaktivitet, og også samlingssted for mange barn og unge som er bosatt i bydelen Årølia.

Sportsklubben Rival satser på breddeidrett innen fotball, håndball og alpint.

Rival er også sterkt engasjert i alpin-anlegget Tusten som ligger bare en kort kjøretur fra klubbhuset ved Rivalbanen.

FREMTIDENS RIVAL

Som et ledd i målsettingen «Flest mulig, lengst mulig – best sammen» startet Rival høsten 2018 et nytt prosjekt der 2012-kullet av medlemmer kan være med på både fotball og håndball, til samme prisen som én.

– De trener håndball om vinteren og fotball om sommeren. Og det skal ikke være et økonomisk hinder for å prøve flere idretter, forteller leder for håndballgruppa i klubben, Tommy Jacobsen.

– Det er en tendens til at flere idretter, og spesielt fotball, bli helårsidretter. Derfor ønsker vi å legge til rette slik at flere idretter kan kombineres, sier klubbens styreleder, Knut Ola Tverdal. Sportsklubben har også et nært samarbeid med velforeningen i området, noe som kommer begge parter til gode.

– SK Rival er svært glad for å få Gjensidige som en ny langsiktig samarbeidspartner. For Rival er dette en naturlig videreføring av det gode samarbeidet vi har hatt med Gjensidige i mange år. Med en slik avtale legger vi til rette for økt aktivitet i årene fremover. Rival eier anlegget på Årø og med

denne avtalen kan vi nå legge planer for videreutvikling av anlegget vårt. Det neste steget for klubben er å bygge en håndball-hall og med Gjensidige på laget er et slikt prosjekt nærmere å realiseres. Ved bygging av en hall på Årø vil få et bedre tilbud og øke aktiviteten for barn og ungdom i Molde øst, sier leder i SK Rival Knut Ola Tverdal.

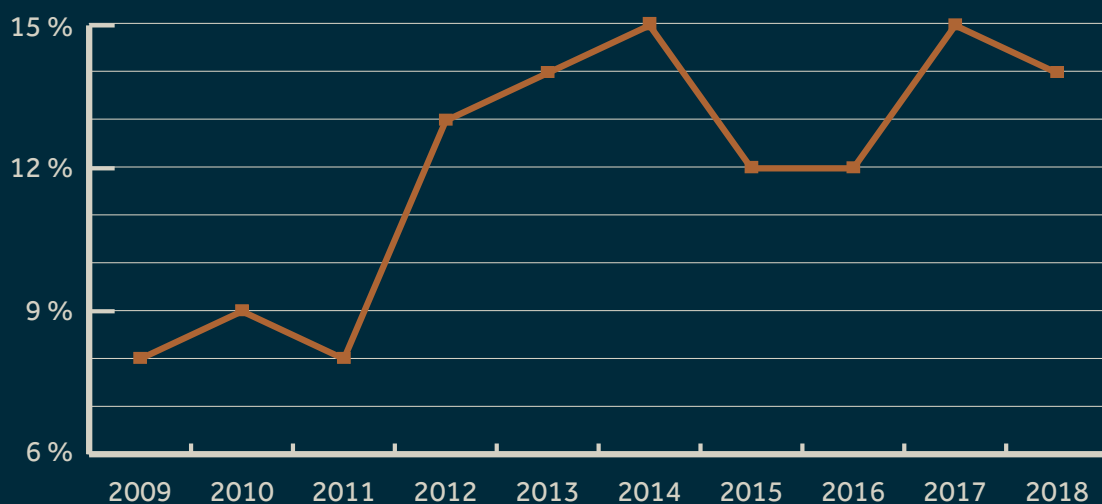
– Gode verdier, respekt, engasjement, fair play og vennlighet er Rivals overordnede målsetting i sitt klubarbeid. Og dette vil vi gjerne være med på å støtte i årene som kommer, sier Vidar Skaar.

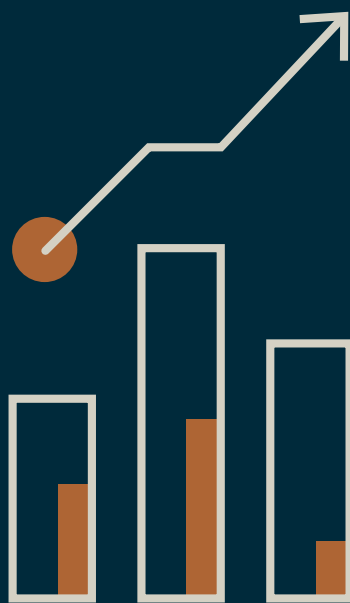
Håndballglede i Rivals damelag.

Som kunde i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal får du kundeutbytte. I gjennomsnitt har vi årlig gitt 12 % i kundeutbytte de siste 10 årene.

Kundeutbytte i prosent av innbetalt forsikringspremie

2 | Årsberetning og regnskap

I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning, bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra fortsatt drift er til stede. Dette er lagt til grunn for utarbeidelsen av årsregnskapet.

Styrets beretning for driftsåret 2018

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig (VFNR) er et gjensidig skadeforsikringsselskap med konsesjon innenfor brannforsikring. Selskapet har hovedkontor i Molde og avdelingskontor i Kristiansund. VFNR samarbeider tett med Gjensidige Forsikring ASA.

Selskapet er distributør for Gjensidige Forsikring ASA (GF ASA) sine produkter i regionen Nordmøre og Romsdal. Kjernevirksomheten er skadeforsikring som omfatter skade- og person-

forsikringsprodukter. I tillegg tilbyr selskapet produkter innen pensjon og sparing til privat- og næringslivskunder, samt bank-tjenester. Salg av forsikringsprodukter, som ikke inngår i selskapets konsesjon, selges på provisjonsbasis for Gjensidige Forsikring ASA.

Selskapet samarbeider tett med 14 andre selvstendige brannkasser.

Ved utgangen av 2018 hadde selskapet 23 ansatte.

Kundeutbytte opprettholdes selv i et år med svakere resultater

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal leverte et svakere forsikringsresultat i 2018. Finansavkastningen er preget av krevende finansmarkeder.

Selskapets resultat etter skatt ble 10,0 mill kroner.

Forsikringsresultatet ble 11,1 mill. kroner. Dette er lavere enn de siste årene og skyldes høyere erstatningskostnader innen brann og lavere provisjonsinntekter. Opptjent premie økte med 0,5 % til 50,0 mill. kroner. Provisjonsinntektene ble redusert med 4,6 % til 24,1 mill. kroner.

Erstatningskostnader er preget av flere større branner. Erstatningskostnaden økte med 17 % til 30,2 mill. kroner. Finansavkastningen ble på 1,1 % målt i forhold til gjennomsnittlig total kapital. Dette utgjør 5,8 mill. kroner. Årsaken til den svake

avkastningen på finansporteføljen er det generelle verdifallet i aksjemarkedet.

Styret foreslår at selskapet deler ut 7,3 mill. kroner i kundeutbytte. Tilsvarende ca 14,6 % av opptjent premie i 2018. Selskapet har som mål å betale ut høye og stabile utbytter. Selskapet samarbeider med Gjensidigestiftelsen i forbindelse med utbetalingen av kundeutbytte. Det er utbytte fra Gjensidige Forsikring ASA og fra Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal som videreformidles av Gjensidigestiftelsen til våre kunder. Endelig samlet kundeutbytte avgjøres av Gjensidigestiftelsen sin generalforsamling i mai.

Selskapet hadde ved utgangen av 2018 en egenkapital på 431,1 mill. kroner. Solvensmarginen etter Solvens II er ved utgangen av 2018 på 565 %.

MARKEDSUTVIKLING

Bestandsutvikling totalt

Samlet bestandspremie i skadeforsikring var ved utgangen av 2018 på 307,5 mill. kroner. Vi oppnådd en økning fra året før på 11,7 mill. kroner, tilsvarende 4,0 %.

Skadeprosenten totalt – alle bransjer

Skadeprosenten for hele forsikringsporteføljen har økt fra 63 % i 2017 til 64 % i 2018.

For de siste 5 årene er gjennomsnittlig skadeprosent 57 %.

Privatområdet

Hovedfokus i 2018 har vært høy aktivitet, sterk kundeorientering og fokus på personforsikringer.

Kundene skal oppleve at vi bryr oss om dem og deres behov, og at de skal føle seg trygge med oss som leverandør av forsikring- og finanstjenester. Vi har jobbet aktivt mot våre hovedsamarbeids-partnere.

I året som har gått har vi hatt fokus på økonomisk rådgivning ved langvarig sykdom og dødsfall. Kundetilfredsheten er høy og dette gjenspeiler seg i uvanlig høy kundeloyalitet. Bruken av selvbetjente løsninger øker. Disse løsningene leveres av Gjensidige Forsikring og er blant de beste i markedet. Dette, sammen med lokal betjening, er viktig for å kunne møte den sterke konkurransen en opplever i privatmarkedet.

I 2018 oppnådde vi en vekst i privatporteføljen på 4,9 % som tilsvarer 8,5 mill. kroner, mot 2,8 % og 4,8 mill. kroner året før.

Samlet skadeprosent for privat endte på 70,8 % som er en økning på 2,0 % -poeng fra året før.

Landbruk

God landbrukskompetanse sammen med høyt servicenivå gir fornøyde og lojale kunder. Dette gir oss en stor markedsandel på landbruk. Rådgivning til landbrukskunden er viktig for å sikre riktige og gode forsikringer.

I 2018 oppnådde vi en vekst i landbruksporteføljen på 3,7 % som tilsvarer 2,0 mill. kroner, mot en nedgang på 0,3 % i 2017.

Næringsliv

En merker sterk konkurranse også innenfor næringslivsområdet. Det er stort fokus på kompetanseoppbygging for å sikre relevant kundebetjening og god konkurransekraft i et profesjonalisert marked.

I 2018 oppnådde vi en vekst i næringslivsporteføljen på 1,4 % som tilsvarer 1,0 mill. kroner, mot 7,3 % og 4,6 mill. kroner i 2017.

Samlet skadeprosent for næringsliv endte på 58 % som er en økning på 11 % -poeng fra året før.

Årsregnskapet

Premieinntekter og andre forsikringsrelaterte inntekter

Totale inntekter (definert som premieinntekter for egen regning og andre forsikringsrelaterte inntekter) var på 74,2 mill. kroner, nedgang på 1,2 % i forhold til 2017.

Årsaken til nedgangen er en reduksjon i provisjonsinntektene på 1,2 mill. kroner, som igjen skyldes lavere provisjonssetter på produkter selskapet er agent for.

Opptjent premie for egen regning var i 2018 på 50,0 mill. kroner, en marginal økning fra 2017 på 0,5 %.

Erstatningskostnader, brann- og naturforretning

Erstatningskostnader som er kostnadsført i regnskapet er brutto erstatningskostnader med fratrukk av reassurandørens andel.

Erstatningskostnadene for egen regning ble i 2018 på 30,3 mill. kroner en økning på 17 % i forhold til 2017. Økningen skyldes i hovedsak flere større brannskader i 2018 sammenlignet med 2017. Isolert viste Naturforretningen et resultat på 2,8 mill. kroner som i sin helhet tilføres naturskadefondet.

Skadeprosent brann- og naturforretningen endte i 2018 på 60,5 %, mot 51,7 % i 2017.

Ingebjørg Klausen, styreleder

Ingebjørg Klausen ble styreleder i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal i 2018.

Hun er utdannet maskiningeniør fra Høgskolen i Sør-Trøndelag, avd. for teknologi. I tillegg har hun mastergrad innen Management fra BI, Oslo. Ingebjørg Klausen har sin karriere fra industrien, både innen maritim industri, samt olje- og gassindustri. Hun er i dag adm. direktør i R&M Ship Interior AS.

Ingebjørg Klausen er styremedlem i NHO Møre & Romsdal, samt styreleder i lederforum for kvinner. Hun har også hatt ulike verv innen kommunepolitikken i perioden 2000–2008. Hun er bosatt i Molde.

Driftskostnader

Samlet ble driftskostnadene for 2018 på 32,8 mill. kroner, mot 33,7 mill. kroner i 2018.

I 2018 ble 1,2 mill. kroner ført som indirekte skadebehandlingskostnader og behandlet som erstatningskostnader. Justert for dette er økningen i driftskostnadene fra 2017 til 2018 på 0,4 mill. kroner.

Kostnadsandelen for 2018 er på 17,4 %. Tilsvarende tall for 2017 var 17,0 %.

Combined Ratio

Combined Ratio ble 77,9 % i 2018, mot 68,7 % i 2017. Lønnsomheten i forsikringsvirksomheten ble i 2018 noe redusert etter flere meget gode år.

Resultat av teknisk regnskap - Forsikringsresultat

Resultatet i forsikringsvirksomheten ble 11,1 mill. kroner i 2018, mot 15,6 mill. kroner i 2017. Årets forsikringsresultat er historisk svakt og skyldes høyere erstatningskostnader og lavere provisjoner i agentvirksomheten.

Finansinntekter

Selskapet hadde ved utgangen av 2018 en total kapital på ca. 540 mill. kroner. Dette er en økning på 10,6 mill. kroner i forhold til 2017. Selskapet har en egenkapital som er betydelig høyere enn hva som er nødvendig i forhold til selskapets forretningsvolum. Basert både på nåværende og forventede fremtidige regler for kapitaldekning viser beregningene at selskapet har en betydelig reserve. Høy soliditet gir en trygghet for våre kunder.

Selskapet har definerte rammer for hvor mye av kapitalen som kan plasseres i de ulike aktiva klassene. Selskapet har videreført sin strategi ved at vektingen i aksjer baseres på prising i aksjemarkedet (Pris/Bok). Denne strategien tilsier at vi skal kjøpe aksjer når aksjemarkedet er «billig» målt mot bokført egenkapital, og selge når aksjene er «dyr» målt mot bokført egenkapital.

Ved utgangen av 2018 var 25 % av selskapets balanse plassert i aksjer, en reduksjon på 10 % -poeng sammenlignet med 2017.

Som følge av at selskapene notert på de ulike børsene har steget betydelig i verdi de siste årene har vårt selskap redusert sin aksjeeksponering gjennom året. Ved utgangen av 2018 ligger vi

20 %-poeng under den maksimale rammen på aksjer, som er på 45 % av verdjustert balanse.

Hovedindeksen på Oslo Børs steg med ca. 0,9 % i 2018. Vi opplevde et betydelig fall i aksjemarkedet i fjerde kvartal generelt. Oslo Børs var i dette kvartalet ned mer enn 14 %.

Totale finansinntekter i 2018 ble 5,8 mill. kroner. Verdjustert avkastning på samlet forvaltningskapital ble i 2018 på 1,1 %, mot 6,4 % i 2017

Avkastningen på våre aksjeinvesteringer, som ved årets utgang utgjorde 137,3 mill. kroner, var i 2018 på 0,7 %. Tilsvarende tall for 2017 er 12,3 %. Plasseringen i obligasjoner og bankinnskudd, som utgjorde 383 mill. kroner ved årets utgang ga en avkastning på 2,0 %. Ved årets utgang var det plassert totalt ca. 521 mill. kroner i aksjer, obligasjoner og bankinnskudd.

Selskapet er fornøyd med at finansavkastningen i 2018 var høyere enn sammenlignbare indekser. Den absolutte avkastningen var derimot svak. Finansavkastning bør vurderes over en lengere tidsperiode. Selskapet har levert solide finansresultat over tid. Ser en på avkastningen de siste fem årene har selskapet levert meravkastning. Med en høy aksjeandel må en være forberedt på at finansresultatet vil svinge, men over tid vil en slik strategi gi en høyere avkastning enn alternative plasseringer.

Kontantstrøm

Selskapets kontantstrøm fra drift er på 36 mill. kroner. Overskuddslikviditet plasseres i tråd med selskapets finansreglement er redegjort for under finansinntekter. Netto kontantstrøm fra utbetalinger av tilskudd til allmenntilretteleggelse og skadeforebyggende tiltak, samt utbetalt kundeutbytte er på -14 mill. kroner. Netto likviditetsendring er 22 mill. kroner.

Resultat

Samlet driftsoverskudd ble kr 16,9 mill. kroner i 2018, mot 48,9 mill. kroner i 2017.

Årets skattekostnad er beregnet til 4,5 mill. kroner, hvorav betalbar skatt utgjør 5,4 mill. kroner og endringer utsatt skatt utgjør -0,9 mill. kroner.

Olav Håkon Ulfesnes, nestleder

Olav Håkon Ulfesnes ble innvalgt som styremedlem og nestleder i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal i 2016.

Ulfesnes er bosatt på Skarsøya i Aure, og er melkebonde av yrke. Han er styremedlem i Nortura, i tillegg har han ulike verv i lokalmiljøet.

Han har tidligere vært styremedlem i Coop Vihals, styremedlem og styreleder i Felleskjøpet Nordmøre og Romsdal, nestleder i Norske Felleskjøp og styreleder i Agrol. Ulfesnes har vært kommunestyrerepresentant over flere perioder, samt vært leder i hovedutvalg for plan og næring i Aure Kommune.

Resultat etter andre resultatkomponenter, avsetninger og skatt ble i 2018 på 10,0 mill. kroner, mot 40,9 mill. kroner i 2017.

Balanse

Forvaltningskapitalen var ved årsskiftet 540,7 mill. kroner mot 530,2 mill. kroner i 2017. Økningen er på 2 %. Selskapets eiendeler består vesentlig av finansielle investeringer med totalt 437,4 mill. kroner, tilsvarende 81 % av balansen.

Selskapets egenkapital utgjorde per 31.12.18 431,1 mill. kroner mot 432,2 mill. kroner på samme tid i 2017. Dette utgjør 80 % av forvaltningskapitalen per 31.12.18.

Selskapet har ingen gjeld, lån eller lånerammer foruten de forpliktelse som følger av selskapets drift og ordinære virksomhet.

Estimert solvensmargin per 31.12.18 er 565 %, en økning på 130 %-poeng fra 2017.

Styrets Vurdering

Årsregnskapet

Styret konstaterer at selskapet har oppnådd et svakere resultat i 2018. Veksten er tilfredsstillende, men høye erstatningskostnader og lavere finansinntekter medførte at resultatet ikke er tilfredsstillende.

Resultatregnskapet og balanse med tilhørende noter gir etter styrets oppfatning fyllestgjørende informasjon om virksomheten i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal Gjensidig i 2018, og om selskapets stilling ved årsskiftet.

I samsvar med regnskapsloven § 3-3 bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at det derfor er lagt til grunn ved avleggelsen av årsregnskapet.

Det er ikke inntruffet hendelser etter regnskapsårets avslutning som er vesentlig for vurderingen av selskapets resultater.

Endring i rammebetingelser

Solvensposisjon

Rammebetingelsene for å drive skadeforsikring i vår målestokk har de siste årene blitt betydelig endret. Innføring av nytt regelverk som i stor grad er tilpasset store børsnoterte selskaper medfører utfordringer for mindre enheter med liten administrasjon. Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal har aktivt tatt del i arbeidet med å gjennomføre de endringene vi i henhold til gjeldende lovverk er pliktig til. I dette arbeidet har selskapet samarbeidet med de andre brannkassene i Norge.

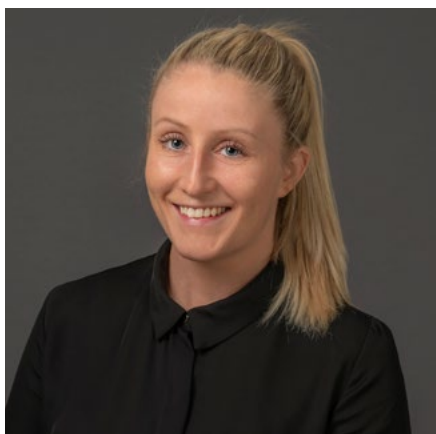
Solvens II-regelverket innebærer nye regler for beregning av kapitalkrav og tellende kapital, krav til risikostyring og krav til rapportering av risiko- og kapitalstatus. Regelverket er implementert gjennom Finansforetaksloven og tilhørende forskrifter og trådte i kraft 1. januar 2016. Vi viser til note 3 hvor kapitalkrav og tellende kapital er angitt.

Solvens II-regelverket har også krav om nye funksjoner. Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal etablerte i 2016 risikostyringsfunksjon, compliancefunksjon og internrevisjon. Disse funksjonene ble etablert og innført gjennom et samarbeid med de andre brannkassene i Norge.

Basert på selskapets forståelse av Solvens II-regelverket og slik det er implementert i Norge, er solvensmarginen ved utløpet av året 565 %, basert på standardformelen.

Skatt

Skattemessig fradrag for forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikringsforetak begrenses med virkning fra 2018 til avsetninger for sannsynlige fremtidige kostnader knyttet til forsikringsforpliktelsen. Det gis dermed ikke lengre skattemessig fradrag for avsetninger til naturskadekapital og garantiordningen. Det er gitt en overgangsordning gjennom at avsetningen til naturskadekapitalen og garantiordningen per 01.01.18 kan settes på en egen konto som kommer til beskatning først ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten. Det avsettes ikke utsatt skatt på naturskadekapitalen og avsetningen til garantiordningen for skadeforsikring i henhold til IAS 12 om inntektsskatt.

Sandra Vik, styremedlem

Sandra Vik ble valgt inn som ansattrepresentant i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal i 2018.

Sandra Vik ble ansatt i selskapet i 2016. Hun jobber som senior kundefrådgiver på privatmarked og har Molde som kontorsted.

Vik har bachelor i økonomi og administrasjon fra Handelshøyskolen BI og har tidligere yrkeserfaring fra Sparebanken Møre. Hun bor i Molde.

Personvern

I 2018 trådte EUs nye personvernforordning (GDPR) i kraft. I samarbeidet med Gjensidige Forsikring ASA sørger selskapet for at vi behandler slike opplysninger i tråd med de lover og forskrifter som regulerer vår innhenting, lagring og bruk av slike opplysninger. Det er laget en egen policy og instruks som gir utfyllende krav til behandling av personopplysninger. Opplæring i personvern er obligatorisk for alle våre medarbeidere.

Hvitvasking/korrupsjon og etiske regler

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal har tiltrådt Gjensidige Forsikring ASAs rutine for håndtering av mistanke om hvitvasking/terrorfinansiering både innenfor forsikring og bank. Videre har alle ansatte gjennomført kurs i temaet hvitvasking.

Vårt selskap har nulltoleranse mot korrupsjon og smøring. Det er forbudt å gi eller motta bestillinger. Det samme gjelder gaver som kan betraktes som utilbørlige. Reglene gjelder for ledere og medarbeidere på alle nivåer i selskapet. Gjennomgang av etiske regler står på styrets agenda en gang for året og også på dette området har Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal godkjent samme etiske regler som Gjensidige Forsikring ASA. I tillegg har alle ansatte gjennomført kurs om forståelse av de etiske regler.

Innenfor kapitalforvaltning fremgår av selskapets finansreglement at det ikke skal investeres i selskaper som har en vesentlig andel av sin virksomhet innen produksjon av våpen, alkohol, tobakk og pornografi eller som strider mot generelle oppfatninger av menneskerettigheter.

RISIKOFORHOLD

Risikostyring og internkontroll

Det arbeides aktivt med risikostyring på ulike steder og nivåer i organisasjonen. Selskapet har en risikoprofil der ingen enkelthendelser skal kunne skade selskapets finansielle stilling i alvorlig grad. Gjennom selskapets rammeverk for risikostyring og internkontroll er det etablert en struktur som på en systematisk måte identifiserer, vurderer, kommuniserer og håndterer risiko. Risikovurderingsprosessen er koordinert med selskapets strategiprosess.

Styret har gjennom egne styringsdokument etablert rammer for selskapets virksomhet som bidrar til å redusere risikoen for tap. Det er i 2018 arbeidet videre med å styrke kontrollen på de risikoområder som allerede er definert. I den overordnede risikoanalysen, som hvert år blir behandlet av selskapets styre, defineres de viktigste risikoer for selskapet. Videre kartlegges sannsynligheten for at risikoene kan inntreffe og konsekvensen dersom de inntreffer. Administrasjonen må dokumentere hvilke tiltak som iverksettes for å redusere selskapets risiko.

Som en del av den interne kontrollen gjennomgår styret årlig selskapets finansreglement og forvaltningsstrategi.

Strategisk risiko

Det har de siste årene kommet stadig nye aktører i markedet for å selge skadeforsikring. For å komme inn i et tøft marked vil ofte prisen være avgjørende og det viktigste konkurransemiddelet. Gjensidige Forsikring ASA priser sine produkter på en slik måte at vi skal ha betalt for den risikoen selskapet tar. Gjensidige Forsikring ASA har en strategi der lønnsomhet går foran vekst, og vårt selskap må i stor grad tilpasse oss denne strategien. Utviklingen i markedsandeler de siste årene viser at Gjensidige Forsikring ASA har økt sine markedsandeler. Dette bekrefter en sterk konkurransekraft.

De femten brannkassene i Norge har hatt et langt og godt samarbeid med Gjensidige Forsikring ASA. Ny strategisk samarbeidsavtale er fremforhandlet og løper f.o.m 2018 og t.o.m 2020.

Nye distribusjonsformer utfordrer vår forretningsmodell. Styret har valgt en strategi med fokus på kompetanse og god rådgiving. Det arbeides derfor målrettet med å sikre riktig kompetanse på alle nivåer i organisasjonen, blant annet gjennom systematiske kompetanseplaner.

Forsikringsrisiko

Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at en hendelse inntreffer, og usikkerhet med hensyn til størrelsen av det påfølgende erstatningsbeløpet.

Det er etablert klare rammer for hvilke forsikringer som kan tegnes. Styret fastsetter årlig rammer for selskapets reassurans.

Linda Kristin Offenberg, Styremedlem

Linda Kristin Offenberg ble valgt inn som styremedlem i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal i 2016.

Offenberg har en Cand. Mag fra UiO med juss og statsvitenskap. I tillegg har hun videreutdanning innen styrekompetanse, forretningsutvikling og rekruttering. Offenberg etablerte i 2016 eget selskap og er i dag partner i MindMap AS. Selskapet leverer tjenester innen rekruttering, leder og medarbeiderutvikling, strategi og forretningsutvikling. Linda Kristin Offenberg har tidligere vært ansatt i Gjensidige NOR Forsikring, Orkidé, Kristiansund kommune og Knudtzon Bølgen Innovasjon AS. Av styreefaring har hun bla vært nestleder i Kom Trainee og i Kom Vekst. Linda Kristin bor i Flatsetsundet i Kristiansund kommune.

Aktuarfunksjonen har ansvar for å beregne de forsikringstekniske avsetninger. Som en del av Solvens II regelverket er det innført en egen aktuarfunksjon som gjennomgår beregningen til utøvende aktuar. I tillegg vurderer aktuarfunksjonen selskapets tegningspolitikk og reassuransprogram. Det vil alltid være en risiko for at disse avsetningene ikke er tilstrekkelige. Det arbeides kontinuerlig for å videreutvikle metoder og modeller for å beregne de forsikringstekniske avsetningene.

Finansiell risiko

Selskapet har ca. 520 mill. kroner i finansielle investeringer. Disse består hovedsakelig av aksjer i børsnoterte norske selskaper, rentebærende papirer og eiendom som alle er utsatt for kursendringer.

Selskapet har høy soliditet og står godt rustet til å tåle svingninger i finansmarkedene. I tillegg har vi et rapporteringssystem som daglig gir oss en tilfredsstillende og god oversikt over endringene i verdipapirporteføljen.

Vi har gjennom finansreglementet rammer for hvor mye av vår kapital som skal ligge innenfor de ulike risikogrupper. Styret mottar kvartalsvis rapportering som bekrefter porteføljens risiko.

Markedsrisiko

Selskapet er, gjennom forvaltningen av selskapets kapital, utsatt for markedsrisiko. Markedsrisikoen skal styres i tråd med nedfelt strategi- og reglement på området. I denne er det gitt føringer som har til hensikt å forsøke å redusere markedsrisikoen både i forhold til f.eks. hvilke bedrifter en skal investere i samt hvordan f.eks. selskapets aksjeeksponering skal avhenge av prisingen av selskapene.

Likviditetsrisiko

Selskapet har en god likviditet. Selskapets balanse består i stor grad av likvide investeringer som kan gjøres om til likvider relativt raskt.

Kredittrisiko

Selskapets vesentligste kredittrisiko er knyttet opp mot plasseringer i aksjer og obligasjoner. Denne er forsøkt redusert med at største investeringen i et selskap ikke bør overstige 10 % av selskapets samlede eiendeler målt til markedsverdi. Ved utgangen av 2018 utgjorde den største eksponeringen mot et selskap 6 % av selskapets totale eiendeler målt til markedsverdi.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som skyldes svakheter eller feil ved prosesser og systemer, feil begått av ansatte, eller eksterne hendelser. For å redusere risikoen er det lagt vekt på å organisere virksomheten med veldefinerte og klare rapporteringslinjer og ansvarsforhold. Det er etablert en uavhengig compliance-funksjon som skal bidra til at selskapet ikke pådrar seg offentlige sanksjoner, økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av at lover, regler og interne retningslinjer ikke etterleves.

SAMFUNNSANSVAR, MILJØ OG ANSATTEFORHOLD

Samfunnsansvar

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal Gjensidig er en sterk lokal bidragsyter til lokalsamfunnet.

«Dugnadsløftet» – årlig tildeling til frivillige lag og organisasjoner

Siden selskapet i 2006 startet med å tildele støtte til lag og organisasjoner, er det fordelt over 65 mill. kroner til det frivillige dugnadsarbeidet i Romsdal og på Nordmøre. I 2018 ble lokale lag og organisasjoner tildelt 5,5 mill. kroner.

Skadeforebygging – et prioritert område

Gjennom aktiv skadeforebygging har vi bidratt med totalt 1,5 mill. kroner i 2018. De største tilskuddene i 2018 gikk til skadeforebyggende tiltak rettet mot næringslivskunder. Her kan nevnes sprinkleranlegg og brannforebyggende tiltak, varmesøkende kamera, sikkerhetstiltak i alpinbakker og overvåkningsutstyr til småbåthavner og brygger. Våre bidrag til landbruks- og privatkunder omfatter bl.a. termografering av elektriske anlegg, tilskudd til el-sjekk, røykvarslere, refleksvester, overspenningsvern og branntepper. I tillegg har vi bidratt med hjertestartere til flere institusjoner.

Miljø

Skadeoppgjørsfunksjonen er satt bort til Gjensidige Forsikring ASA. Det er gjennom dette arbeidet vår største påvirkning av miljøet skjer. Gjensidige har gjennom egen rapport om bærekraft redegjort for hvordan selskapet jobber innenfor dette området. Det er satt konkrete mål å redusere bl.a. CO₂-intensitet og trygge samfunnet. Her står innkjøpspolicy knyttet til skadeoppgjør sentralt. Hvor bla tema som bruk av fornybar energi, avfalls-håndtering, gjenbruk og rettfærdig konkurranse står sentralt.

Heidi Nilsen, Styremedlem

Heidi Nilsen ble innvalgt som styremedlem i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal i 2017.

Nilsen er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole i Bergen og jobber som økonomidirektør i Helse Møre og Romsdal HF. Hun har gjennomført norsk topplederprogram innenfor helse.

Nilsen er medlem i ulike styringsgrupper i Helse Midt Norge RHF, og har vært medlem i Representantskapet KLP banken AS og KLP bankholding AS. Heidi Nilsen bor i Aureosen i Fræna kommune.

Ansatteforhold

Ved årsskiftet hadde Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal 23 fast ansatte, fordelt på 15 kvinner og 8 menn. Selskapet hadde 22,8 årsverk i 2018.

Gjennomsnittsalderen blant de ansatte i 2018 var 52 år (51 år i 2017) og gjennomsnittsansieniteten var 18,2 år (18 år i 2017).

Selskapet kan vise til lavt sykefravær. I 2018 var fraværsprosenten på 2,9 %, mot 0,9 % i 2017. Gjennomsnitt for de siste 5 årene er 1,9 %.

Det arbeides målrettet med kompetanseheving på alle nivåer i organisasjonen. Våre salgsmedarbeidere, inkludert salgslederne, har i løpet av 2018 videreført arbeidet med kompetanseheving i tett samarbeid med Gjensidige Forsikring ASA. Vi har investert betydelige ressurser både i personell og kapital for å være blant de beste kompetansemiljøene innen forsikringsbransjen i vår region. Dette arbeidet vil intensiveres de neste årene.

Utvikling av rådgivningsrollen har vært videreført i 2018, med hovedfokus på å skreddersy forsikringsløsninger til både private og næring/landbrukskunder.

Det er i 2018 avholdt 1 møte i arbeidsmiljø- og samarbeidsutvalget (ASU). Kontakten med tillitsvalgte og Finansforbundet har vært god.

Det er ikke registrert arbeidsrelaterte personskader blant brannkassens ansatte i 2018. Det er heller ikke registrert skader på eiendeler.

Styret har besluttet å gi en kollektiv bonus til ansatte i selskapet tilsvarende kr 37 500 per fulltidsansatt. Bonusen baserer seg bl.a. på resultater, porteføljevækst, salg og kundetilfredshet. Selskapet har gjennom mange år arbeidet aktivt for å øke kvinneandelen i selskapets organer, i tråd med samfunnets forventninger. Selskapet har i dag totalt 64 tillitsvalgte, hvorav 33 kvinner. Dette tilsvarer en kvinneandel på 51 %. Selskapet dokumenterer med dette at arbeidet for å fremme likestilling er tilfredsstillende ivaretatt.

Selskapets virksomhet er etter styrets oppfatning av en slik art at det ikke forurenser det ytre miljø.

Styret vil takke hver enkelt ansatt for deres bidrag til Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal sine resultater for 2018.

DEN VIDERE UTVIKLING

Konkurransen i forsikringsmarkedet er stor og vi forventer også en sterk konkurranse fremover.

Konkurransforhold, herunder endring i måten skadeforsikringsprodukter distribueres på, vil påvirke selskapets lønnsomhet på provisjonsbaserte produkter.

Det er inngått nye hovedavtale med Gjensidige Forsikring ASA med oppstart i 2018. Denne avtalen har redusert lønnsomheten i forsikringsvirksomheten i 2018. Skadeutviklingen innenfor brann- og natur vil også kunne påvirke fremtidig lønnsomhet.

Verdens aksjemarked har vært gjennom en lang oppgangsperiode. Vi så ved slutten av 2018 tendens til et mer urolig aksjemarked. Prisingen av de ulike aktiva er nå på et høyt nivå. Det vil i seg selv øke sannsynlighet for korreksjoner og/eller lavere vekst fremover. Utviklingen i verdensøkonomien har vært god over en lengre periode, vi ser nå tendens til lavere vekst i sterke økonomier som USA, Kina og Tyskland.

De faktorene som er beskrevet ovenfor, er slik styret vurderer det, de viktigste faktorene for å vurdere fremtidig lønnsomhet. Det bør videre presiseres at det normalt er betydelig usikkerhet knyttet til vurderingen av fremtidige forhold.

Det har ikke inntruffet hendelser etter regnskapsårets utgang som har påvirket resultatet i vesentlig grad.

ÅRETS DISPONERING

Etter styrets oppfatning gir resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter tilstrekkelig informasjon om selskapets drift og stilling per 31.12.2018.

Etter avsetning til skatt og andre resultatkomponenter fremkommer et overskudd til disponering på kr 10 033 794.

Øyvin Hansen, Styremedlem

Øyvin Hansen ble valgt inn som ansattrepresentant i 2016.

Hansen har vært ansatt i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal siden 1992 og har kontorsted i Kristiansund. Han arbeider som assurandør innen næringsliv på Nordmøre og i Romsdal. Hansen har forsikrings- og bankfaglig utdanning fra høyskole og BI og jobbet i 11 år innen næringslivsområdet i bank og finans før han ble ansatt i selskapet.

Tidligere verv i Finansforbundet avd. Møre og Romsdal, samt mange års sammenhengende verv som trener/lagleder i Clausenengen Fotballklubb. Øyvin Hansen bor i Kristiansund.

Styret foreslår følgende disponering av årets resultat:

Resultat til disponering, tall i kr	10 033 794
Endring i avsetning til naturskadefond	-2 854 692
Endring i avsetning til garantiordning	-49 469
Netto aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbasert pensjonsordning	2 382 215
Avsatt til kundeutbytte, kortsiktig avsetning	-6 633 000
Avsatt til almennyttige formål, kortsiktig avsetning	-4 000 000
Avsatt til skadeforebyggende tiltak, kortsiktig avsetning	-500 000
Endring fond allmenntilgitt formål	2 000 000
Overføring til egenkapital	-378 848
Sum	-10 033 794

Molde, den 26. mars 2019

Styret i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig

Ingebjørg S. Klausen
- styreleder -

Olav Håkon Ulfsnes
- nestleder -

Linda Kristin Offenberg
- styremedlem -

Per Arne Rindarøy
- styremedlem -

Heidi A. Nilsen
- styremedlem -

Sandra Vik
- styremedlem -

Øyvind Hansen
- styremedlem -

Vidar Skaar
- adm.dir. -

Per Arne Rindarøy, Styremedlem

Per Arne Rindarøy ble innvalgt som styremedlem i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal i 2017.

Rindarøy har mekanisk utdanning, og har fullført bedriftslederskolen. Han har mangeårig yrkeserfaring i Telenor. I 1988 stiftet Rindarøy fiskeoppdrettsselskap Tola AS i 1988, som i 1996 ble innlemmet i Vikenco. I 1998 etablerte Rindarøy et nytt selskap, Aukra Maritime AS, hvor han er daglig leder.

Rindarøy er styreleder i Kjerringsundet AS, og styremedlem i søsterselskaper til Aukra Maritime AS. Tidligere styremedlem i Navitas AS. Per Arne Rindarøy bor på Gossen i Aukra kommune.

RESULTATREGNSKAP

TEKNISK REGNSKAP FOR SKADEFORSIKRING	NOTE	2018	2017
<i>Tall i kr</i>			
Premieinntekter			
Opptjente bruttopremier	4	53 846 843	53 742 521
Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier		-3 827 797	-3 961 629
Sum premieinntekt for egen regning		50 019 046	49 780 892
Andre forsikringsrelaterte inntekter	8	24 133 010	25 300 272
Erstatningskostnader			
Brutto erstatningskostnader	4	-42 922 054	-30 191 132
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningskostnader		12 684 375	4 442 713
Sum erstatningskostnader for egen regning		-30 237 679	-25 748 419
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Salgskostnader	5,6,8	-6 271 025	-8 094 327
Forsikringsrelaterte adm. kostnader inkl. provisjon mottatt gjenforsikring	5,6,8	-1 504 706	-1 808 926
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-7 775 732	-9 903 253
Andre forsikringsrelaterte driftskostnader	5,6,7	-25 074 819	-23 846 822
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP		11 063 826	15 582 671

RESULTATREGNSKAP

IKKE-TEKNISK REGNSKAP	NOTE	2018	2017
<i>Tall i kr</i>			
Netto inntekter fra investeringer			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		13 638 558	14 813 142
Netto driftsinntekt fra eiendom		293 018	293 017
Verdiendringer på investeringer		-33 871 933	27 793 965
Realisert gevinst og tap på investeringer		26 915 451	-7 882 454
Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader		-2 215 007	-2 199 392
Sum netto inntekter fra investeringer		4 760 087	32 818 279
Andre inntekter		1 069 367	534 119
RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP		5 829 454	33 352 398
PERIODENS RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		16 893 280	48 935 068
Skattekostnad	10	-4 477 271	-6 669 430
RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		12 416 009	42 265 638
Andre inntekter og kostnader			
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	9	-3 176 289	-1 737 402
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	10	794 074	434 351
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		-2 382 215	-1 303 051
TOTALRESULTAT		10 033 794	40 962 587

BALANSE

	NOTE	31.12.2018	31.12.2017
<i>Tall i kr</i>			
EIENDELER			
Investeringer			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Eierbenyttet eiendom	11	2 855 984	2 992 967
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	3,12,13	137 278 477	187 369 087
Rentebærende verdipapirer	3,12,14	245 289 381	204 604 052
Utlån og fordringer	3,12,15	50 859 427	53 639 487
Andre finansielle eiendeler	3,12	1 106 700	1 106 700
Sum investeringer		437 389 969	449 712 292
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetninger i skadefors.			
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetninger	12	11 689 434	4 910 211
Sum gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetninger		11 689 434	4 910 211
Fordringer			
Andre fordringer	12,15	3 834 543	5 057 391
Sum fordringer		3 834 543	5 057 391
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	11	245 180	699 329
Bankinnskudd	3,12	85 443 534	64 247 795
Pensjonsmidler	2,9,10	2 167 517	5 461 199
Sum andre eiendeler		87 856 232	70 408 324
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		12 124	99 453
SUM EIENDELER		540 782 302	530 187 671

BALANSE

	NOTE	31.12.2018	31.12.2017
<i>Tall i kr</i>			
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Opptjent egenkapital			
Avsetning til naturskadefond	16	52 579 323	49 724 631
Avsetning til garantiordningen	16	2 414 324	2 364 855
Annen opptjent egenkapital	16	332 728 857	334 732 224
Andre fond	16	43 433 542	45 433 542
Sum opptjent egenkapital		431 156 046	432 255 252
Brutto forsikringsforpliktelser			
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	1,2	24 906 482	25 609 772
Brutto erstatningsavsetning	1,2	40 764 354	24 875 063
Sum forsikringsforpliktelser brutto		65 670 836	50 484 835
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	1,9	3 720 098	3 735 028
Forpliktelser ved skatt			
Forpliktelser ved periodeskatt	10	5 522 124	4 053 816
Forpliktelser ved utsatt skatt	10	1 545 382	3 258 278
Andre avsetninger for forpliktelser			
Sum avsetninger for forpliktelser	12	10 787 604	11 047 122
Forpliktelser			
Avsatt ikke betalt utbytte		7 299 996	8 000 000
Andre forpliktelser		23 821 578	26 433 583
Sum forpliktelser	12	31 121 574	34 433 583
Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	12	2 046 242	1 966 879
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		540 782 302	530 187 671

Molde, den 26. mars 2019

Styret i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig

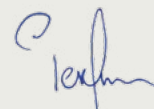
Ingebjørg S. Klausen
- styreleder -

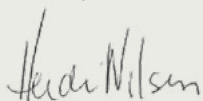
Olav Håkon Ulfesnes
- nestleder -

Linda Kristin Offenber
- styremedlem -

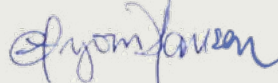
Per Arnel Rindarøy
- styremedlem -

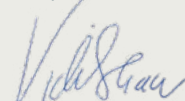
Heidi A. Nilsen
- styremedlem -

Sandra Vik
- styremedlem -

Øyvind Hansen
- styremedlem -

Vidar Skaar
- adm.dir. -

KONTANTSTRØMANALYSE

KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	2018	2017
<i>Tall i kr</i>		
Innbetalte premier direkte forsikring	53 143 553	54 166 835
Utbetalte gjenforsikringspremier	-3 827 797	-3 961 629
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser dir.forsikring	-27 032 763	-23 636 944
Innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser	5 905 152	2 280 684
Betalte driftskostnader	-8 210 441	-13 968 494
Netto finansinntekter	13 408 414	14 213 985
Betalte skatter	-3 927 785	-4 959 679
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	29 458 333	24 134 757
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto kontantstrøm utlån	3 000 000	-5 048 500
Netto kontantstrøm av aksjer og andeler i andre selskaper	44 913 250	19 425 073
Netto kontantstrøm av obligasjoner	-41 752 745	-24 230 759
Netto kontantstrøm av eiendom	430 000	430 000
Netto kontantstrøm av driftsmidler mv	0	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	6 590 505	-9 424 187
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Netto kontantstrøm langsiktig fond allmennyttig, skadeforebyggende, kundeutbytte	-13 989 953	-13 310 619
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-13 989 953	-13 310 619
Netto kontantstrøm for perioden	22 058 885	1 399 953
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	22 058 885	1 399 953
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens beg.	67 645 194	66 245 243
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	89 704 076	67 645 194
Spesifikasjon av beholdning av kontanter og kontantekvivalenter		
Innskudd hos kredittinstitusjoner	4 260 542	3 397 399
Kontanter og bankinnskudd *	85 443 534	64 247 795
Sum kontanter og kontantekvivalenter	89 704 076	67 645 194
<i>* Herav bundet på skattetrekkkonto</i>	1 810 295	1 799 835

EGENKAPITALENDRING

KRONER	Naturskade- fond	Garanti- ordning	Andre fond	Ny måling av netto ytelses- basert pensjons- forpl./-eiend.	Annen opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 31.12.2016	48 447 250	2 266 513	45 433 542	(17 684 405)	330 769 031	409 231 931
1.1.-31.12.2017						
RESULTAT FØR ANDRE INNETEKTER OG KOSTNADER	1 277 381	98 342			40 889 915	42 265 638
Andre inntekter og kostnader						
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet						
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger				(1 737 402)		(1 737 402)
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet				434 351		434 351
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet				(1 303 051)	-	(1 303 051)
Sum andre inntekter og kostnader	-	-	-	(1 303 051)	-	(1 303 051)
Totalresultat	1 277 381	98 342	-	(1 303 051)	40 889 915	40 962 587
Utbetalt/vedtatt kunde utbytte					(8 439 266)	(8 439 266)
Til / fra andre fond			-		(9 500 000)	(9 500 000)
Egenkapital 31.12.2017	49 724 631	2 364 855	45 433 542	(18 987 456)	353 719 680	432 255 252
1.1.-31.12.2018						
RESULTAT FØR ANDRE INNETEKTER OG KOSTNADER	2 854 692	49 469	-		9 511 848	12 416 009
Andre inntekter og kostnader						
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet						
Estimatendringer knyttet til ytelses- baserte pensjonsordninger				(3 176 289)		(3 176 289)
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet				794 074		794 074
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet				(2 382 215)	-	(2 382 215)
Sum andre inntekter og kostnader	-	-	-	(2 382 215)	-	(2 382 215)
Totalresultat	2 854 692	49 469	-	(2 382 215)	9 511 848	10 033 794
Utbetalt/vedtatt kunde utbytte					(6 633 000)	(6 633 000)
Til / fra andre fond			(2 000 000)		(2 500 000)	(4 500 000)
Egenkapital 31.12.2018	52 579 323	2 414 324	43 433 542	(21 369 671)	354 098 528	431 156 046

NOTER

1. REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet for 2018 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (FOR-2015-12-18-1775). Årsregnskapsforskriften bygger i stor grad på EU-godkjent IFRS'er og tilhørende fortolkningsresultater.

Nye standarder anvendt

IFRS 15 Inntekt fra kundekontrakter (2014)

Foretaket implementerte IFRS 15 med virkning fra 1. januar 2018. Standarden etablerer prinsipper for å rapportere nyttig informasjon om art, beløp, tidfesting og usikkerhet av inntekter og kontantstrømmer som kommer fra aktuelle kontrakter med kunder. En fem-trinns modell for å avgjøre hvordan og når inntekter innregnes, men den gjelder ikke for innregning av inntekter fra forsikringskontrakter, finansielle eiendeler eller leasingavtaler, som utgjør hovedsakelig alle foretakets inntektsstrømmer. Øvrige inntektsstrømmer, som for eksempel inntekter fra varesalg, inntekter fra salg og formidling av tjenester fra tredjepart og provisjonsinntekter utgjør en ubetydelig del av inntektene. For disse inntektene er den modifiserte retrospektive metoden med effekter fra første gangs anvendelse innregnet på dagen for implementering og uten omarbeiding av sammenligningstall, benyttet. Den nye standarden har ikke gitt effekter på foretakets finansielle stilling, resultat eller kontantstrømmer.

Nye standarder og fortolkninger ennå ikke vedtatt

En rekke nye standarder, endringer i standarder og fortolkninger er utgitt for regnskapsår som begynner etter 1. januar 2018, og har ikke blitt anvendt ved utarbeidelsen av dette selskaps-regnskapet. De som kan være relevante for foretaket er angitt nedenfor. Foretaket planlegger ikke å implementere disse standardene tidlig.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014)

IFRS 9 omhandler regnskapsføring av finansielle instrumenter og trer i kraft for regnskapsperioden som begynner på eller etter 1. januar 2018. Se for øvrig avsnittet nedenfor om utsatt implementering. Standarden introduserer nye krav til klassifisering og måling av finansielle eiendeler, inkludert en ny forventet tapsmodell for innregning av verdifall, samt endrede krav til sikringsbokføring.

IFRS 9 inneholder tre primære målekategorier for finansielle eiendeler: amortisert kost, virkelig verdi over andre inntekter og kostnader samt virkelig verdi over resultatet. Finansielle eiendeler skal klassifiseres som enten til amortisert kost, til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller til virkelig verdi over resultatet, avhengig av hvordan de forvaltes og hvilke kontraktsfestede kontantstrømegenskaper de har. IFRS 9 introduserer et nytt krav i forbindelse med finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi, der endringer i virkelig verdi som kan henføres til forpliktelsens kredittrisiko presenteres i andre inntekter og kostnader heller enn i resultatet.

Tapsavsetninger skal i henhold til IFRS 9 måles ved bruk av en forventet tapsmodell i stedet for en inntrådt tapsmodell som i IAS 39. Reglene om verdifall i IFRS 9 vil komme til anvendelse på alle finansielle eiendeler målt til amortisert kost og renteinstrumenter til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. I tillegg omfattes også låneforpliktelser, finansielle garanti-kontrakter og leasingfordringer av standarden. Hvordan avsetninger for forventede kreditttap på finansielle eiendeler skal måles, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare 12 måneders forventet tap. Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig, skal avsetningen tilsvare forventet kreditttap over

eiendelens levetid. Denne todelte metoden erstatter dagens nedskrivningsmodell.

Endringer i IFRS 4 Anvendelse av IFRS 9 Finansielle instrumenter sammen med IFRS 4 Forsikringskontrakter (2016)

Endringene i IFRS 4 tillater foretak som overveiende driver forsikringsvirksomhet muligheten til å utsette ikrafttredelsesdato for IFRS 9 til 1. januar 2021. Effekten av en slik utsettelse er at de berørte enheter kan fortsette å rapportere i henhold til gjeldende standard, IAS 39 Finansielle instrumenter.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig er et forsikringsforetak og har besluttet å benytte seg av dette unntaket.

IFRS 16 Leieavtaler (2016)

IFRS 16 krever at alle kontrakter som tilfredsstiller definisjonen til en leieavtale skal rapporteres i leietakers balanse som rett-til-bruk eiendeler og leieforpliktelser. Tidligere klassifisering av leieavtaler som enten operasjonell eller finansiell leieavtale er fjernet. Kortsiktige leieavtaler (mindre enn 12 måneder) og leie av eiendeler med lav verdi er unntatt fra kravene. En leietaker skal innregne rett-til-bruk eiendelene og leieforpliktelsene. Rente-effekten av diskontering av leieforpliktelsene skal presenteres separat fra avskrivningskostnaden av rett-til-bruk eiendelene. Avskrivningskostnaden vil presenteres sammen med foretakets øvrige avskrivninger, mens rente-effekten av diskontering vil presenteres som en finanspost. Ikrafttredelse av IFRS 16 er 1. januar 2019. Standarden forventes å ha effekt på foretakets finansregnskap, gjennom en vesentlig økning av foretakets innregnede eiendeler og forpliktelser og ved potensielt å påvirke presentasjonen og periodiseringen av innregningen i resultatregnskapet.

Estimert forventet beløp som vil bli innregnet som en leieforpliktelse og tilhørende rett-til-bruk eiendel på tidspunktet for implementering er cirka 0,25 mill. kroner. Ingen effekt på egenkapitalen.

For å fastsette om en kontrakt inneholder en leieavtale er det vurdert om kontrakten overfører retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. Dette er vurdert å være tilfelle for husleiekontrakter og leasingavtaler for biler. IT-avtaler er ikke vurdert å falle inn under IFRS 16 siden disse er basert på kjøp av kapasitet som ikke er fysisk adskilt og dermed ikke identifiserbare. Leieperioden vil bli beregnet basert på avtalens varighet tillagt eventuelle opsjonsperioder dersom disse med rimelig sikkerhet vil bli utøvet. Felleskostnader etc. vil ikke bli innregnet i leieforpliktelsen for husleiekontraktene. Diskonteringsrente for husleiekontraktene vil fastsettes ved å se hen til observerbar innlånsrente i obligasjonsmarkedet. Renten vil tilpasses de faktiske leiekontraktens varighet etc. Diskonteringsrenten for leasingbilene vil fastsettes basert på en vurdering av hvilken lånerente foretaket ville oppnå for finansiering av biler fra et finansieringsselskap.

Foretaket har innregnet sine leieforpliktelser til nåverdien av de gjenværende leiebetalingene diskontert med marginal lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse, samt innregne tilhørende rett-til-bruk eiendeler til et beløp som tilsvare leieforpliktelsen.

IFRS 17 Forsikringskontrakter (2017)

IFRS 17 Forsikringskontrakter etablerer prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. IFRS 17 er en kompleks standard som inneholder noen grunnleggende forskjeller i forhold til gjeldende regnskapsføring av måling av forpliktelser og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter vil bli innregnet til en risikostjustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer pluss et beløp som representerer uopptjent resultat i gruppen av kontrakter (kontraktsmessig servicemargin). Hvis en gruppe av kontrakter er eller blir tapsgivende, vil tapet innregnes umiddelbart. Forsikringsinntekter, forsikringskostnader og finansielle forsikringsinntekter eller utgifter vil bli presentert separat. IFRS 17 å tre i kraft 1. januar 2022. Standarden forventes å påvirke foretakets regnskap gjennom en vesentlig endring av måling og presentasjon av inntekter og kostnader.

Øvrige endringer i standarder og fortolkningsuttalelser vil ikke ha vesentlig effekt basert på våre foreløpige vurderinger med den virksomheten foretaket har per i dag.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres etter den direkte metoden, som gir opplysninger om vesentlige klasser av inn- og utbetalinger.

Innregning av inntekter og kostnader

Premieinntekter mv.

Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Opptjente bruttopremier beregnes med utgangspunkt i de beløp foretaket har mottatt eller har til gode for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt før periodens avslutning (forfalte bruttopremier). Ved periode-slutt foretas en tidsavgrensning hvor forfalt premie som vedrører neste år periodiseres (endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie). Premieinntekter for egen regning beregnes ved at tilsvarende periodisering gjøres for premie for avgitt gjenforsikring, som reduserer de tilsvarende brutto premiebeløpene. Premie for mottatt gjenforsikring klassifiseres som forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader består av betalte bruttoerstatninger redusert med gjenforsikringsandel, i tillegg til endring i brutto erstatningsavsetning, også redusert med gjenforsikringsandel. Direkte og indirekte skade-behandlingskostnader inngår i erstatningskostnadene. Erstatnings-kostnadene inneholder avviklingstap/-gevinst på tidligere års avsetninger.

Forsikringsrelaterte driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader består av forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkludert provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader.

Netto inntekter fra investeringer

Finansinntekter består av renteinntekter på finansielle investeringer, mottatt utbytte, realiserte gevinster knyttet til finansielle eiendeler, endring i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, samt gevinster på finansielle derivater. Renteinntekter innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metode.

Finanskostnader består av rentekostnader på lån, realiserte tap knyttet til finansielle eiendeler, endringer i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, resultatført verdifall på finansielle eiendeler og resultatført tap på finansielle derivater.

Alle lånekostnader innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metoden.

Materielle eiendeler

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Innregning og måling

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr vurderes til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelen. Når utstyr eller vesentlige enkeltdele har ulik utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter.

Eierbenyttet eiendom defineres som eiendom som brukes av Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig i utøvelse av sin virksomhet. Hvis eiendommen brukes både til foretakets egen bruk og som investeringseiendom, klassifiseres eiendommen basert på faktisk bruk av eiendommen.

Etterfølgende utgifter

Etterfølgende utgifter innregnes i eiendelens balanseførte verdi hvis det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene tilknyttet eiendelen vil tilflyte foretaket, og utgiften tilknyttet eiendelen kan måles pålitelig. Hvis den etterfølgende utgiften er påløpt for å erstatte en del av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, aktiveres kostnaden og balanseført verdi av det som erstattes fraregnes. Utgifter til reparasjoner og vedlikehold innregnes umiddelbart i resultatet når de påløper.

Avskrivninger

Hver komponent av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr avskrives lineært over estimert utnyttbar levetid. Tomter, fritidshus og hytter avskrives ikke. Den forventede utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger:

- eierbenyttet eiendom: 50 år
- tekniske installasjoner: 10 år
- anlegg og utstyr: 3-10 år

Avskrivningsmetode, forventet utnyttbar levetid og restverdi vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Investeringsseiendommer

Eiendom som leies ut eller er rene investeringsobjekter, eller begge deler klassifiseres som investeringsseiendommer. Disse eiendommene benyttes ikke i produksjon, levering av varer eller tjenester, eller til administrative formål.

Ved førstegangsinnregning vurderes investeringsseiendommene til kost, det vil si kjøpesum inkludert direkte henførbare kostnader ved kjøpet. Innvesteringsseiendommer avskrives ikke.

Investeringsseiendommene vurderes deretter til virkelig verdi, og alle verdiendringer innregnes i resultatet.

Virkelig verdi baseres på markedspriser, eventuelt justert for forskjeller i type, lokasjon eller tilstand til den enkelte eiendom. Der markedspriser ikke er tilgjengelig vurderes eiendommene individuelt ved at forventet fremtid netto kontantstrøm diskonteres med avkastningskravet for den enkelte investering. I netto kontantstrøm hensyntas eksisterende leiekontrakter og forventninger om fremtidig leieinntekter basert på dagens utleiemarked. Avkastningskravet fastsettes ut fra forventet fremtidig risikofri rente og en individuelt fastsatt risikopremie, avhengig av utleiesituasjon og byggets beliggenhet og standard.

Det foretas også en vurdering mot observerte markedspriser. Verdsettelsen utføres både av eksterne og intern ekspertise, som har betydelig erfaring i å verdsette tilsvarende eiendommer i geografiske områder hvor foretakets investeringsseiendommer er lokalisert. Ved bruksendringer og reklassifisering til eierbenyttet eiendom, benyttes virkelig verdi på reklassifiseringstidspunktet som anskaffelseskost for etterfølgende måling.

Leasing

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen ikke er overført klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktperioden.

Forsikringstekniske avsetninger

Avsetning for ikke opptjent bruttopremie

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien. Det er ikke gjort fradrag for kostnader av noe slag før den forfalte premien er periodisert.

Brutto erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på rapporteringstidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte saker (RBNS - reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR - incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningene er basert på erfaringstall, hvor man tar utgangspunkt i den tiden det tar fra en skade inntreffer (skadedato) til den meldes (meldt dato). Basert på erfaringer og porteføljens utvikling utarbeides det en statistisk modell for å beregne omfanget av etteranmeldte skader. Modellens godhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader og etteranmeldte skader som er estimert av modellen.

Diskontering av erstatningsavsetninger gjennomføres som hovedregel ikke.

Erstatningsavsetningen inneholder et element som skal dekke administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med skadeoppgjør.

Tilstrekkelighetstest

Det gjennomføres en årlig tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på avsetningene er tilstrekkelige sammenlignet med foretakets forpliktelser. Gjeldende estimat på fremtidige erstatningsutbetalinger for det forsikringsansvaret foretaket har på rapporteringstidspunktet, samt tilhørende kontantstrømmer benyttes ved utførelsen av testen. Dette omfatter både skader som er inntruffet før rapporteringstidspunktet (erstatningsavsetningen) og skader som inntreffer fra rapporteringstidspunktet til neste hovedforfall (premieavsetningen). Eventuelt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for ikke avløpt risiko.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring. Gjenforsikringsandelen reduseres med forventet tap på krav basert på objektive bevis ved verdifall.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- tilgjengelig for salg
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- finansielle derivater
- finansielle forpliktelser til amortisert kost

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når foretaket blir part i instrumentets kontraktsmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi, i tillegg til, for instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Normalt vil førstegangsinnregning tilsvare transaksjonsprisen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser.
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet. Endringer i virkelig verdi innregnes i resultatet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler og rentebærende verdipapirer.

Tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivate finansielle eiendeler som ved førstegangsinnregning har blitt plassert i denne kategorien, eller som ikke har blitt plassert i noen annen kategori. Etter førstegangsinnregning måles finansielle eiendeler i denne kategorien til virkelig verdi, og gevinst eller tap innregnes i andre resultatkomponenter, med unntak av tap ved verdifall, som innregnes i resultatet.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivate finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger i tillegg til en fast forfallsdato, som en virksomhet har intensjoner om og evne til å holde til forfall med unntak av

- de som virksomheten har klassifisert som til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- de som tilfredsstill definisjonen på utlån og fordringer

Investeringer som holdes til forfall måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien investeringer som holdes til forfall inngår klassen obligasjoner som holdes til forfall.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger. Utlån og fordringer måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien utlån og fordringer inngår klassene utlån, fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikringer, andre fordringer, forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter, kontanter og kontantekvivalenter og obligasjoner klassifisert som lån eller fordringer.

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i styringen av aksje-, rente- og valutaeksponeringen for å oppnå ønsket risiko og avkastning. Instrumentene benyttes både til handelsformål og for å sikre andre balanseposter. All handel av finansielle derivater foregår innenfor strengt definerte rammer.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Etter førstegangsinnregning måles derivatene til virkelig verdi og endringer i verdien innregnes i resultatet.

I kategorien finansielle derivater inngår klassene finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet og finansielle derivater som sikringsbokføres.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost.

I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår klassene ansvarlig lån, andre forpliktelser, forpliktelser i forbindelse med forsikring, påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter.

Definisjon av virkelig verdi

Etter førstegangsinnregning måles investeringer til virkelig verdi over resultatet lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. For finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder benyttes noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere, mens for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av egnede verdsettelsesmetoder.

For ytterligere beskrivelse av virkelig verdi, se note 12.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer som holdes til forfall, utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en integrert komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall på finansielle eiendeler

Utlån, fordringer og investeringer som holdes til forfall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det foreligger objektive bevis for at det har vært en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler. Objektive bevis kan være informasjon om betalingsanmerkninger, mislighold, utsteder eller låntaker i finansielle vanskeligheter, konkurs eller observerbare data som indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler, selv om reduksjonen ennå ikke kan knyttes til en individuell finansiell eiendel i gruppen av eiendeler.

Det vurderes først om det eksisterer objektive bevis på verdifall på finansielle eiendeler som individuelt sett er vesentlige. Finansielle eiendeler som ikke er individuelt vesentlige eller som vurderes individuelt, men som ikke er utsatt for verdifall, vurderes gruppevis med hensyn til verdifall. Eiendeler med likeartede kredittrisikokarakteristikker grupperes sammen.

Dersom det foreligger objektive bevis for at en eiendel er utsatt for verdifall, beregnes tap ved verdifall til forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den opprinnelige effektive renten. Tapet innregnes i resultatet. Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen

overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da tapet blir reversert. Reversering av tidligere tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Tilgjengelig for salg

For finansielle eiendeler tilgjengelig for salg foretas en vurdering av hvorvidt eiendelene er utsatt for tap ved verdifall hvert kvartal. Dersom en reduksjon i virkelig verdi av en eiendel klassifisert som tilgjengelig for salg, sammenlignet med anskaffelseskost, er vesentlig eller har vart mer enn ni måneder, blir akkumulerte tap ved verdifall, målt til forskjellen mellom anskaffelseskost og nåværende virkelig verdi, fratrukket tap ved verdifall på den finansielle eiendelen som tidligere har blitt innregnet i resultatet, fjernet fra egenkapitalen og innregnet i resultatet selv om den finansielle eiendelen ikke har blitt fraregnet.

Tap ved verdifall som er innregnet i resultatet reverseres ikke i resultatet, men i andre resultatkomponenter.

Utbytte

Mottatt utbytte fra investeringer innregnes når foretaket har en ubetinget rett til å motta utbyttet. Avgitt utbytte innregnes som en forpliktelse i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Dette innebærer at utbytte fraregnes i egenkapitalen i det regnskapsåret det avsettes for.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om foretakets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker foretakets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke foretakets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Pensjoner

Pensjonsforpliktelser vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses som opptjent på rapporteringstidspunktet. Fremtidige pensjonsytelser beregnes med utgangspunkt i forventet lønn på pensjoningstidspunktet. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene og virkelig verdi av pensjonsmidlene. Det avsettes for arbeidsgiveravgift i den perioden en underfinansiering oppstår. Netto pensjonsforpliktelse fremkommer i balansen på linjen for Pensjonsforpliktelser. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. En overfinansiering i en sikret ordning kan ikke motregnes mot en underfinansiering i en usikret ordning. Dersom det er en netto overfinansiering i den sikrede ordningen innregnes denne som Pensjonsmidler.

Periodens pensjonsopptjening (service cost) og netto rentekostnad (-inntekt) resultatføres løpende, og presenteres som en driftskostnad i resultatet. Netto rentekostnad beregnes ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelsen. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene.

Avvik mellom estimert pensjonsforpliktelse og estimert verdi av pensjonsmidler ved forrige regnskapsår og aktuarberegnet pensjonsforpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved årets begynnelse innregnes i andre inntekter og kostnader. Disse vil aldri bli reklassifisert over resultatet.

Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet på det tidspunkt avkortningen eller oppgjøret inntreffer.

Pliktige tilskudd til innskuddsbasert pensjonsordning innregnes som personalkostnader i resultatet når de påløper.

Skatt

Skattekostnad består av summen av periodeskatt og utsatt skatt.

Periodeskatt

Periodeskatt er betalbar skatt på skattepliktig inntekt for året, basert på skattesatser som var vedtatt eller i hovedsak vedtatt på rapporteringstidspunktet, og eventuelle endringer i beregnet periodeskatt for tidligere år.

Utsatt skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom balanseførte verdier og skattemessige verdier av eiendeler og forpliktelser på rapporteringstidspunktet. Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller. Eiendeler ved utsatt skatt innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den grad det er sannsynlig at det oppstår fremtidige skattepliktige inntekter som de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes mot. Dersom utsatt skatt oppstår i forbindelse med førstegangsinregning av en forpliktelse eller eiendel overtatt i en transaksjon som ikke er en virksomhetssammenslutning, og den ikke påvirker det finansielle eller skattepliktige resultatet på transaksjonstidspunktet, blir den ikke innregnet.

Innregning

Periodeskatt og utsatt skatt innregnes som kostnad eller inntekt i resultatregnskapet, med unntak av utsatt skatt på poster som er innregnet i andre resultatkomponenter, hvor skatten da innregnes i andre resultatkomponenter, eller i de tilfeller hvor den oppstår som følge av en virksomhetssammenslutning. Ved virksomhetssammenslutning beregnes utsatt skatt på differansen mellom virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser overtatt i virksomhetssammenslutning og deres balanseførte verdi.

Transaksjoner med samarbeidende selskaper

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig opererer som agent på vegne av Gjensidige Forsikring ASA. For disse tjenestene mottas det provisjoner. For de tjenester Gjensidige Forsikring ASA yter Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig ved å drifte brannforretningen, betales en godtgjørelse til Gjensidige Forsikring ASA. Det samme gjelder øvrig bistand.

2. BRUK AV ESTIMATER

Utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med IFRS og anvendelsen av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimatenes og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på de underliggende forholdene. Faktiske tall kan avvike fra disse estimatene. Estimatenes og de tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, eller både i den perioden estimatene endres og i fremtidige perioder hvis endringene påvirker både eksisterende og fremtidige perioder.

Nedenfor omtales de regnskapsprinsippene som benyttes av Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig, hvor vurderinger, estimater og forutsetninger kan avvike vesentlig fra de faktiske resultatene.

Forsikringstekniske avsetninger

Bruk av estimater ved beregning av forsikringstekniske avsetninger gjelder hovedsakelig erstatningsavsetninger.

Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper, bransjer med kort eller lang avviklingstid. Med avviklingstid menes hvor lang tid det går fra et

tap eller en skade inntreffer (skadedato) til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt eller oppgjort. Korthalede bransjer er for eksempel forsikring av bygninger, mens langhalede bransjer primært omfatter forsikring av personer. Usikkerheten i korthalede bransjer er i hovedsak knyttet til skadens størrelse. Brannkassen har kun forsikringsprodukter i den korthalede bransjen.

3. RISIKO OG KAPITALSTYRING

Oversikt

Risikostyring er en del av den daglige virksomheten i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal. En helhetlig styring av risiko sikrer at ulike risikoer vurderes og håndteres på en konsistent måte. Formålet med risikostyring i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal er at risikoeksponeringen ikke skal overstige risikoen. Gjennom en sterk risikostyring vil risikoer identifiseres, analyseres, kvantifiseres og styres både med sikte på å redusere usikkerhet og store økonomiske tap. Foretaket sin virksomhet innebærer både forsikringsmessig og finansiell risiko. Den forsikringsmessige risiko er knyttet til brann- og naturskadeforsikring overfor foretakets kunder, mens finansrisikoen er relatert til foretakets investeringsrisiko hovedsakelig knyttet til foretakets kapitalforvaltning.

Organisering

Styret har det overordnede ansvar for at risikonivået er tilfredsstillende sett i forhold til foretaket sin soliditet og risikovilje. Dette innebærer å sikre at det eksisterer nødvendige retningslinjer, rutiner og rapportering for en tilfredsstillende risikostyring og for at lover og forskrifter etterleves, samt at arbeidet med risikostyring og internkontroll er hensiktsmessig organisert og dokumentert.

Daglig leder er ansvarlig for risikostyringen. Det pågår en kontinuerlig prosess for å forebygge og avdekke etterlevelsrisiko ift. lover og forskrifter, samt interne policies og instruksjoner.

Forsikringsrisiko

Hovedgrunnlaget for forsikring er overføring av risiko fra forsikringstaker til forsikringsselskap. Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal mottar forsikringspremie fra et stort antall forsikringstakere, og til gjengjeld forplikter man seg som forsikringsgiver til å betale erstatning dersom en skade inntreffer. Forsikringsrisiko vil derfor utgjøre en stor del av den totale risikoeksponeringen. Forsikringspremier mottas på forhånd, og avsettes for å dekke fremtidige skadeutbetalinger. Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at den forsikrede hendelse inntreffer og usikkerheten med hensyn til størrelsen av det påfølgende erstatningsbeløpet. Det ligger i forsikringskontraktens natur at denne risikoen er tilfeldig og derfor må estimeres.

Erfaring viser at jo større en portefølje av ensartede forsikringskontrakter er, desto mindre vil den relative variabiliteten omkring det forventede resultat være. Dessuten vil en mer diversifisert portefølje ha mindre sannsynlighet for påvirkning fra endringer i en delportefølje. Ved utforming av tegningspolicy er det tatt sikte på spredning mellom ulike typer forsikringsrisiko samt å oppnå en tilstrekkelig stor forsikringsbestand innenfor hver kategori til å redusere variabiliteten i det forventede resultatet.

Faktorer som kan ha negativ innvirkning på forsikringsrisiko i brannforsikring kan være mangel på risikospredning når det gjelder risikotype, forsikringssum og art av næringsvirksomhet som forsikringen dekker. Uventet økning i inflasjonen vil også ha negativ effekt på skadeutbetalinger.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal tilbyr brannforsikringsprodukter og tilhørende naturskadeforsikring rettet mot privatkunder, landbruk og næringsliv i sitt geografiske konsesjonsområde. Brannkassen er selv ansvarlig for de brannskader som inntreffer for sine kunder. Siden det er stor variasjon i brannskadenes størrelse er det kjøpt reassuranseskytelse hos Gjensidige Forsikring ASA. For 2018 er egenregningen 4,5 mill. kroner; dvs at kun skader opp til denne grensen belaster brannkassens regnskap. Reassuransesprogrammet består hovedsakelig av ikke-proporsjonal reassuranses og er basert på beregnet eksponering, skadehistorikk og kapitalstruktur. Reassuransesfunksjonen administreres i Gjensidige Forsikring ASA, som også inkluderer administrasjon av reassuransesprogrammet for de samarbeidende brannkassenes brannforsikring.

Naturskadeforsikring i Norge ivaretas gjennom et obligatorisk medlemskap i Norsk Naturskadepool. Dette er en ordning myndighetene har bedt norske forsikringsselskaper administrere, og naturskadepremien fastsettes av myndighetene. Premien innkreves av forsikringsselskapene i tilknytning til brannforsikrede objekter. Gjennom denne ordningen blir Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal eksponert for sin markedsandel (basert på brannforsikringssum) av summen av erstatningene i det norske markedet. Poolen kjøper, på vegne av medlemmene, et eget reassuransesprogram, noe som ytterligere reduserer risikoeksponeringen til medlemsselskapene. Forsikringsrisikoen vurderes som moderat med de reassuransedekninger som er kjøpt.

Skadefrekvens og erstatningsstørrelse

Skadefrekvens og erstatningsstørrelse, gjennomsnittsskade, kan påvirkes av flere faktorer. En økning i skadefrekvens kan være sesongbetont eller skyldes mer varig påvirkning. For forsikring av bygninger, inventar og løsøre vil vinterkulde føre til økt skadefrekvens for eksempel på grunn av økt bruk av elektrisk strøm og fyring for oppvarming av hus. Mer varige endringer i skadefrekvensnivå kan oppstå for eksempel på grunn av endret kundeatferd og nye skadetyper. En varig endring i skadefrekvensnivå vil ha stor påvirkning på lønnsomheten. For brannforsikring er skadefrekvensen på et mye lavere nivå enn i mange andre bransjer.

Størrelsen på erstatningsbeløpene påvirkes av flere faktorer. I brannforsikring kan storskader få stor påvirkning på erstatningskostnadene. Antall storskader i løpet av et år viser stor variasjon fra et år til et annet. Dette gjelder spesielt for næringslivsmarkedet. De fleste bransjer vil ha en underliggende utvikling i gjennomsnittlig erstatningsbeløp på grunn av inflasjon. Historisk har skadeinflasjon for bygning vært noe høyere enn konsumprisindeksen.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal håndterer disse risikoene hovedsakelig gjennom tett oppfølging av utviklingen innen brann- og naturskadeforsikring, tegningsstrategi og aktiv skadebehandling.

Sensitivitetsanalyse – forsikringstekniske avsetninger

Beregning av forsikringstekniske avsetninger for en forsikringsportefølje innebærer at man skal finne et anslag for verdien av de fremtidige kontantstrømmer for erstatningsutbetaling, og det vil alltid være elementer av usikkerhet ved slike beregninger. Det er denne type usikkerhet som forbindes med avsetningsrisiko. Usikkerheten vil være avhengig av egenskaper ved risikotypen. Brann- og naturskadeforsikring er risiko med kort avviklingstid og er dermed mindre eksponert for endringer som påvirker erstatningsutbetalinger i fremtiden.

Inflasjonsrisiko ligger latent i de fleste forsikringsprodukter. Effekten vil variere som følge av produktenes utforming og de vilkår som gjelder ved skadeoppgjør.

Endring i inflasjon (+/- 1-prosentpoeng)

Tall i 1 000 kr	2018	2017
Brannforsikring	374	220
Naturskadeforsikring	75	61
Totalt	449	280

Kapitalstyring

Kjernen i forsikring er overføring av risiko, og foretaket er eksponert for risiko både innen forsikrings- og investeringsvirksomheten. Identifisering, kvantifisering og styring av risiko utgjør en vesentlig del av virksomheten. Ethvert forsikringsselskap må sørge for at kapitalbasen er tilstrekkelig i forhold til risikoeksponeringen. På den annen side har solvenskapital, eller egenkapital, en kostnad.

Et viktig mål for kapitalstyring er å balansere disse to aspektene. Foretakets mål for kapitalstyring er å sikre tilstrekkelig kapitalisering i forhold til negative utfall uten at det skaper en vanskelig finansiell situasjon, samt sørge for at foretakets kapital anvendes på en mest mulig effektiv måte.

Strategi og reglement for kapitalforvaltningen spesifiserer kravene til foretakets kapital. Kapitalstyringen følges opp av daglig leder som påser at kravene gitt av styret etterleves.

Forsikringsvirksomheten er underlagt kapitalkrav fra myndighetene. Kapitalsituasjon for foretaket rapporteres til relevante tilsynsmyndigheter. For foretaket er gjeldende regulatorisk krav basert på standardformelen gitt i Solvens II-regelverket. Foretaket har en sterk kapitalisering.

Regulatorisk kapitalkrav

Det regulatoriske kapitalkravet er beregnet ved bruk av standardformel i henhold til Solvens II-regler. Kapitalkravet for foretaket er 74,8 mill. kroner ved årsslutt. Tellende kapital er 422,6 mill. kroner. Dette gir en solvensmargin på 565 %.

Kapitalsituasjonen beregnes basert på foretakets forståelse og tolkning av krav og premisser gitt i lov og forskrift.

Tabell 1 – Regulatorisk solvenskapitalkrav (SCR)

tall i 1 000 kr	2018	2017
Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkravet	422 560	431 483
Solvenskapitalkrav (SCR)	74 810	99 684
Overskuddskapital	347 750	331 799
Solvensmargin etter Solvency II	565 %	433 %

Tellende kapital til å møte solvenskapitalkravet er differansen mellom eiendeler og forpliktelser beregnet i henhold til Solvens II prinsipper, justert for foreslått utbytte og ansvarlig lånekapital.

I tillegg til solvenskapitalkravet er det definert et absolutt minimums kapitalbehov. Dette kalles minstekapitalkravet (MCR). Fallende kapitalen under dette nivået, vil det være forbudt å fortsette virksomheten.

Det er et regulatorisk minstekapitalkrav som skal være mellom 25 % og 45 % av solvenskapitalkravet.

Tabell 2 – Regulatorisk minstekapitalkrav (MCR)

tall i 1 000 kr	2018	2017
Minstekapitalkrav øvre grense (45% av SCR)	33 665	44 858
Minstekapitalkrav nedre grense (25% av SCR)	18 703	24 921
Absolutt minstekapitalkrav (EUR 2,5 mill.)	23 882	23 809
Minstekapitalkrav (MCR)	23 882	24 921
Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og MCR	1633 %	1552 %

Tellende kapital er delt inn i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-regelverket. Foretaket har i hovedsak kapital i kapitalgruppe 1, som regnes for å være kapital av beste kvalitet. Av samlet tellende kapital kommer 385 mill. kroner fra kapitalgruppe 1.

Kapital i kapitalgruppe 2 består av avsetning til naturskadekapital. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser.

Foretaket har ikke kapital i kapitalgruppe 3.

Tabell 3 – Tellende kapital til å møte kravet til kapital

tall i 1 000 kr	2018	2017
Basiskapital:		
- Kapitalgruppe 1	385 155	381 758
- Kapitalgruppe 2	4 776	4 984
- Kapitalgruppe 3	0	0
Sum basiskapital	389 931	386 742
Supplerende kapital	0	0
Total tellende ansvarlig kapital MCR	389 931	386 742
- Kapitalgruppe 2 for Solvency II formål	32 629	44 741
Total tellende ansvarlig kapital SCR	422 560	431 483

De viktigste forskjellene mellom verddivurdering i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper er:

- Immaterielle eiendeler er verdsatt til null under Solvens II
- Hold-til-forfall-obligasjoner er vurdert til virkelig verdi under Solvens II, mens amortisert kost brukes for regnskapsformål
- Forsikringstekniske avsetninger er vurdert annerledes (se nedenfor for mer informasjon)
- Kundefordringer verdsettes til null i Solvens II, da kontantstrømmen relatert til disse inngår i beregningen av forsikringstekniske avsetninger (premieavsetningen)
- Garantiordningen er behandlet som en forpliktelse under Solvens II, mens det regnes som egenkapital i henhold til regnskapsprinsipper
- Ulik verddivurdering av utsatt skatt som følge av forskjellene ovenfor

Ifølge Solvens II-prinsipper er forsikringstekniske avsetninger gitt ved summen av et beste estimat og en risikomargin. For skadeforsikring kan beste estimat for forsikringstekniske avsetninger deles opp i premieavsetninger og erstatningsavsetninger. Tabellene nedenfor viser de forsikringstekniske avsetningene for foretaket i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper

Tabell 4 – Forsikringstekniske avsetninger

tall i 1 000 kr	Regnskap	Solvens II	Forskjell
Erstatningsavsetninger for skadeforsikringer	40 764	39 841	-923
Premieavsetning for skadeforsikringer	24 906	22 140	-2 766
Risikomargin	0	1073	1 073
Sum forsikringstekniske avsetninger	65 670	63 054	-2 616

Erstatningsavsetningene for skadeforsikringer er diskontert i Solvens II, mens erstatnings-avsetningene ikke er diskontert i regnskapstallene. Alle øvrige forutsetninger for Solvens II formål er identiske med de regnskapsmessige forutsetninger.

Premieavsetningene for skadeforsikringer i Solvens II er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for ikke avløpt risiko for kontrakter innen kontraktens grense. Premieavsetningene i henhold til regnskapsprinsipper tilsvarer ikke avløpt risiko av forfalt premie for kontrakter som gjelder på verdsettelsestidspunktet, hvor det ikke gjøres fradrag for eventuelle kostnader før den forfalte premien periodiseres. Den praktiske konsekvensen av denne forskjellen er i hovedsak at forventet fremtidig overskudd for kontraktene foretaket er ansvarlig for inkluderes som tellende kapital i Solvens II-balansen. At premieavsetningene i Solvens II er diskontert gir også en forskjell.

En risikomargin inkluderes i de forsikringstekniske avsetningene i henhold til Solvens II-prinsipper. Risikomargin beregnes som kostnaden ved å ha nødvendig kapital for eventuelt å avvikle virksomheten.

Merk at Solvens II rentekurver, uten volatilitetsjustering, benyttes for å beregne forsikringstekniske avsetninger. Ingen overgangsregler benyttes.

Regulatorisk solvenskapitalkravet er bygget opp for å ta høyde for ulike risikokilder.

Markedsrisiko er den største risikoen for Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig. Innen skadeforsikring er risikoen hovedsakelig knyttet til usikkerhet i forsikringsresultatet for det neste året (premierisiko), samt at risikoen for at erstatningsavsetningene ikke er tilstrekkelige (reserverisiko). Motpartsrisiko og operasjonell risiko bidrar også til kapitalkravet.

Det oppstår en diversifiseringsfordel siden alle risikoene ikke vil inntreffe på samme tid.

Tabell 5 – Regulatorisk solvenskapitalkrav

tall i 1 000 kr	2018	2017
Tilgjengelig kapital		
Kapitalkrav for skadeforsikringer	23 455	28 870
Kapitalkrav for markedsrisiko	60 256	84 703
Kapitalkrav for motpartsrisiko	7 149	5 363
Diversifisering	-17 909	-20 745
Basis solvenskapitalkrav	72 951	98 191
Operasjonell risiko	1 859	1 493
Sum regulatorisk solvenskapitalkrav	74 810	99 684

Regulatorisk usikkerhet relatert til Solvens II

Det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til hvordan garantiavsetningen skal behandles i Solvens II. Finanstilsynet argumenterer for at garantiavsetningen skal behandles som en forpliktelse under Solvens II. Foretaket er av den oppfatning at særnorske avsetninger som faktisk er et egenkapitalelement, bør behandles som solvenskapital. Foretaket vil fortsette å arbeide for et regelverk i tråd med dette. Inntil en endelig avklaring foreligger er garantiavsetningen behandlet som forpliktelse under Solvens II.

Nye skatteregler medfører skatt på sikkerhetsavsetningen som er hensyntatt i kapitalberegningene ved årsskiftet. Dersom foretaket avvikes blir det også skatt på naturskadekapital, men siden det ikke forventes avviking av foretaket i overskuelig framtid føres det ingen utsatt skatt relatert til naturskadekapital.

Styring av finansiell risiko

Finansiell risiko er et samlebegrep for flere typer risiko i forbindelse med finansielle eiendeler. De ulike finansielle risikotypene beskrives nærmere nedenfor.

Aksjekursrisiko defineres som verdifall som følge av reduserte aksjepriser. Konsekvensen av ulike verdifall vil fremgå av stresstest nedenfor.

Renterisiko defineres som verdifall som følge av endring av rentenivå. Denne risikoen styres gjennom durasjonsmål. Maksimal durasjon iflg vårt finansreglement er 4 år.

Kredittspredd-risiko defineres som verdifall som følge av at prisen for kredittrisiko endres. Denne måles på samme måte som renterisiko.

Valutarisiko defineres som tapet som følge av endringer i valutakurser. Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal vil direkte og indirekte gjennom sine plasseringer være eksponert mot endringer i valutakurser. Den direkte eksponeringen er forsøkt redusert gjennom at de ikke er fortetta investeringer i papirer som noteres i utenlandsk valuta.

Kredittrisiko defineres som tap som oppstår hvis en utsteder ikke oppfyller sine forpliktelser eller pga økte risikopremier for obligasjoner med kredittrisiko.

I vårt finansreglement er det definerte rammer for hvor stor andel av våre obligasjonsplasseringer som skal ligge innenfor de ulike ratingklassene. Styret mottar kvartalsvis rapportering om ratingen på utstederne og om forvalterne holder seg innenfor de rammer som er fastsatt av styret.

Likviditetsrisiko defineres som manglende evne til å møte betalinger ved forfall, eller ved at selskapet må realisere investeringer til en høy kostnad for å kunne utføre betalinger. I Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal er kapitalen i hovedsak plassert i likvide børsnoteerte aksjer samt obligasjoner som lett lar seg omsette. Likviditetsrisikoen i selskapet anses som minimal, ettersom om lag 90 % av balansen er omsettelig innen en uke.

Investeringsstrategi og risikoeksponering er sammen med finansreglementet oppe til styrebehandling en gang for året. Styret fastsetter øvre rammer for hvor stor andel av selskapets balanse som kan være plassert innenfor de ulike aktivaklasser. Aktivaallokeringen skal holdes innenfor disse grensene til enhver tid. Tabellen nedenfor viser selskapets aktivaallokering ved utgangen av 2018.

Aktivklasse	1000 kr	prosent
Eiendom	2 856	0,5 %
Aksjer, andeler og andre finansielle eiendeler	138 384	25,6 %
Obligasjoner, obligasjonsfond og ansvarlige lån	291 888	54,0 %
Bank	89 704	16,6 %
Øvrige eiendeler og fordringer	17 950	3,3 %
Sum balanse	540 782	100 %

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal er et selskap som er overkapitalisert. Premieinntekter for egen regning i 2018 er 50 mill. kroner. Forvaltningskapitalen er 540 mill. kroner.

Selskapet har ikke endret strategien for aksjeeksponering det siste året. Så lenge Oslo Børs er priset i pris/bok intervallet 0,8 – 1,75 skal selskapet være maksimalt plassert i aksjer innenfor rammen på 45 %. Rammen beregnes med utgangspunkt i verdjustert balanse. Når Oslo Børs er priset til over 1,75 P/B vektet aksjeeksponeringen ned til 35 %. Videre nedvektning skjer når prisingen av Oslo Børs overskrider 2,1. Da skal nedvektning skje slik at aksjeeksponeringen er kommet ned til 25 % av rammen. Formålet med en slik strategi er at forvalter er forpliktet som en langsiktig investor å kjøpe aksjer når de er billigst, mens vi er forpliktet til å selge aksjer når de er priset på det høyeste.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal har ingen eksponeringer i private equity fond/selskaper og hedgefond.

Tabellen nedenfor viser selskapets 10 største aksjeplasseringer per 31.12.18

Selskap	1000 kr	Andel av forv.kapital
Pareto Global C	19 211	4 %
Yara International	11 272	2 %
TGS-NOPEC Geophysical Company	10 189	2 %
Lerøy Seafood group	9 291	2 %
Sparebank 1 SR-bank	8 403	2 %
Statoil ASA	6 164	1 %
Wilh. Wilhelmsen serie A	6 093	1 %
Sparebank 1 Midt-Norge, ek-bevis	5 785	1 %
Sparebank 1 Nord-Norge, ek-bevis	5 234	1 %
Subsea 7 S.A	5 150	1 %
Sum 10 største aksjer	86 792	16 %
Sum aksjer	137 278	25 %
Sum forvaltningskapital	540 782	100 %

Stresstest aksjer

For å vise aksjeporteføljens sensitivitet for et fall i aksjekurser, viser tabellen nedenfor effekten av et mulig scenario ved alternative eksponeringer. Tallene viser effekt på egenkapitalen, men tar ikke hensyn til skatteeffekter.

Beregningen er gjort med basis i selskapets balanse pr 31.12.2018 på 540 mill. kroner og en egenkapital per 31.12.2018 på 431 mill. kroner.

Eksponeringsgrad i aksjer	Aksjebeholdning	Verdifall på 30 %	Verdifall i % av
		på Oslo Børs	egenkapital
		mill. kr	mill. kr
45 %	243,45	73	17 %
35 %	189,35	57	13 %
25 %	135,25	41	9 %

Renterisiko

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal har en vesentlig andel av balansen plassert i rentepapirer. De fleste obligasjonene er plassert i solide norske spare- og forretningsbanker samt norske industriforetak. Papirene er lett omsettelig i markedet. Selskapet har ingen plasseringer i utenlandske rentepapirer og følgelig ikke eksponert mot valutarisiko. Det er heller ikke foretatt noen investeringer i hedgefond eller strukturerte produkter. Innenfor eiendom har selskapet en andel i et forretningsbygg i Kristiansund, andelen tilsvarer ca 1 % av selskapets balanse.

Nedenfor vises selskapets 10 største obligasjonsplasseringer per 31.12.2018

Utsteder	1000 kr	Andel av forv.kapital
Sparebank 1 Midt-Norge	24 957	5 %
Sparebank 1 SR-bank	15 047	3 %
Sparebanken Vest	11 978	2 %
Dnb Bank	10 105	2 %
Statkraft	10 012	2 %
Møllerguppen	9 980	2 %
Norsk Hydro	9 909	2 %
Sparebank 1 Nord-Norge	9 856	2 %
Gjensidige Forsikring	9 798	2 %
Wallenius Wilhelmsen	8 396	2 %
Sum 10 største	120 037	22 %
Sum renteportefølje eks. fond	225 934	42 %
Sum renteportefølje (rentebærende verdipapirer og ansvarlig lån)	291 888	54 %
Sum forvaltningskapital	540 782	100 %

Sensitivitet renteportefølje

Durasjon på obligasjonsporteføljen er 0,24 år. En renteøkning på 1 % vil på vår totale renteportefølje på 291,8 mill. kroner ha en negativ resultateffekt på ca 0,67 mill. kroner.

Årsaken til at resultateffekten blir så minimal, skyldes at ingen av våre obligasjonslån er bundet med fast rente. Renterisikoen på porteføljen er dermed på et lavt nivå. Risikoen for endringer i prisen på kredittrisiko er i porteføljen større enn renterisikoene. Gjennomsnittlig løpetid på obligasjoner frem til forfall og/eller dato for call er ca 2,97 år. En økning på 0,25 % i kredittspredene vil med dagens rentenivå føre til at markedsverdien av porteføljen reduseres med 0,71%.

Kredittrisiko

Varig Nordmøre og Romsdal er eksponert mot kredittrisiko, det vil si risiko for at en motpart ikke kan gjøre opp for sine forpliktelser ved forfall eller risiko for at kredittmarginene øker. I selskapets finansreglement reguleres rammene for plasseringer innenfor de ulike rating grupperingene: beste, moderat og høyere kredittrisiko.

Styret mottar kvartalsvis rapportering som dokumenterer om forvalterne holder seg innenfor de rammer som er fastsatt av selskapet styre.

Vedrørende rating er det benyttet en kombinasjon av rating fra ratingbyråer, banker, meglerforetak og egne vurderinger.

Fordeling av rentepapirer spesifisert på risikogruppe pr 31.12.2018

Kredittrisiko	Maksimalt i risikoklasse	Beholdning 31.12.18
Beste risiko	100 %	1,9 %
Moderat kredittrisiko	80 %	32,5 %
Høyere kredittrisiko	25 %	19,7 %

4. PREMIEINNTEKTER OG ERSTATNINGSKOSTNADER MV. I SKADEFORSIKRING

Forfalte premier, tall i 1000 kr	Brannforretning Norge	Naturforretning Norge	Sum Norge
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	47 037	6 107	53 144
Gjenforsikringsandel	-2 790	-1 037	-3 827
For egen regning	44 247	5 070	49 317
Opptjente premier			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	47 794	6 053	53 847
Gjenforsikringsandel	-2 790	-1 037	-3 827
For egen regning	45 004	5 016	50 020
Erstatningskostnader			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	-40 762	-2 160	-42 922
Gjenforsikringsandel	12 684		12 684
For egen regning	-28 078	-2 160	-30 238
Påløpte brutto erstatningskostnader			
Innruffet i år brutto	-41 079	-2 698	-43 777
Innruffet tidligere år brutto	318	538	856
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	22 058	2 849	24 907
Brutto erstatningsavsetning	36 890	3 874	40 764

5. KOSTNADER

Tall i 1000 kr	2018	2017
Forsikringsrelaterte adm.kostnader:		
Avskrivninger og verdiendringer	454	532
Lønns- og personalkostnader	20 941	20 979
Honorarer tillitsvalgte	853	850
IKT-kostnader	936	-12
Godtgjørelse til revisor (inkl. mva)	181	276
Andre kostnader	9 483	12 085
Avgitt kostnader knyttet til mottatt provisjon	-25 075	-23 847
Avgitt lønns- og personalkostnader salg	-4 064	-5 048
Avgitt øvrige salgskostnader/adm. kostnader finans	-2 206	-4 007
Sum	1 505	1 808
Salgskostnader:		
Lønns- og personalkostnader	4 064	5 048
Provisjon	1	0
Øvrige salgskostnader	2 206	3 047
Sum	6 271	8 095
Spesifikasjon av revisors godtgjørelse:		
Revisjon	138	236
Attestasjonstjenester	0	0
Revisjon - rådgivning skatt	0	0
Rådgivning - annen rådgivning	44	40
Sum	182	276

6. LØNN OG GODTGJØRELSE

2018 Tall i 1000 kr	Lønn/godtgjørelse	Pensjon	Honorar	SUM
Gjennomsnittlig antall ansatte	23,5			
Ledende ansatte				
Adm. direktør Vidar Skaar	1 505	135		1 640
Salgssjef Randi Pedersen	1 018	90		1 108
Salgssjef Bjarne Sjøholm	1 084	83		1 167
Sum ledende ansatte				3 915
Styret - 7 medlemmer				
Styreleder Ingebjørg Klausen			62	62
Nestleder Olav Håkon Ulfsnes			73	73
Styremedlem Linda Kristin Offenber			49	49
Styremedlem Heidi Nilsen			53	53
Styremedlem Per Arne Rindarøy			56	56
Styremedlem Øyvin Hansen			49	49
Styremedlem Sandra Vik			28	28
Varamedlemmer/avtroppende medlemmer			148	148
Sum honorar til styret				517
Valgkomite, honorar til 7 medlemmer				137
Generalforsamling, honorar til 50 medlemmer				200

2017 Tall i 1000 kr	Lønn/godtgjørelse	Pensjon	Honorar	SUM
Gjennomsnittlig antall ansatte	24			
Ledende ansatte				
Adm. direktør Vidar Skaar	1 478	137		1 615
Salgssjef Randi Pedersen	1 009	79		1 088
Salgssjef Bjarne Sjøholm	1 033	73		1 106
Sum ledende ansatte				3 809
Styret - 7 medlemmer				
Styreleder Øyvin Panzer Iversen			115	115
Nestleder Olav Håkon Ulfsnes			72	72
Styremedlem Linda Kristin Offenberg			55	55
Styremedlem Heidi Nilsen			28	28
Styremedlem Per Arne Rindarøy			32	32
Styremedlem Anna Fugelsnes			15	15
Styremedlem Øyvin Hansen			62	62
Varamedlemmer/avtroppende medlemmer			171	171
Sum honorar til styret				548
Valgkomite, honorar til 7 medlemmer				96
Generalforsamling, honorar til 50 medlemmer				206

7. ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE DRIFTSKOSTNADER

Tall i 1000 kr	2018	2017
Kostnader knyttet til mottatt provisjon	25 075	23 847
Sum andre forsikringsrelaterede driftskostnader	25 075	23 847

8. TRANSAKSJONER MELLOM VARIG FORSIKRING NORDMØRE OG ROMSDAL GJENSIDIG OG GJENSIDIGE FORSIKRING ASA

Til gode hos andre forsikringsselskaper

Våre tilgodehavender fra Gjensidige Forsikring ASA er inkludert i 'andre fordringer' med kr 3 797 413.

Andre forsikringsrelaterede inntekter (provisjoner)

Vi mottar provisjon for salg av forsikringer fra Gjensidige Forsikring ASA, Gjensidige Pensjonsforsikring AS og Gjensidige Bank ASA.

Provisjonene fordeler seg slik:

Tall i 1000 kr	2018	2017
Mottatt provisjon fra Gjensidige Forsikring	23 725	24 992
Mottatt provisjon fra Gjensidige Pensjonsforsikring AS	402	306
Mottatt provisjon fra Gjensidige Bank	6	2
Sum andre forsikringsrelaterede inntekter	24 133	25 300

Administrasjonskostnader

Gjensidige Forsikring ASA yter tjenester på flere områder som vi betaler godtgjørelse for. I resultatregnskapet er disse kostnadene inkludert i Forsikringsrelaterede administrasjonskostnader.

Tall i 1000 kr	2018	2017
Kostnader brannforretningen	2 868	3 465
Kostnader øvrige tjenester	1 024	161

9. PENSJON

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig er forpliktet til å ha en tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Foretakets pensjonsordninger oppfyller lovens krav.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig har både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger for sine ansatte. Den ytelsesbaserte pensjonsordningen er lagt i en egen pensjonskasse og er lukket for nyansatte. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddspensjon er en privat pensjonsordning som er et supplement til folketrygden. Ytelsene fra pensjonsordningen kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Pensjonsalder er 70 år.

Den innskuddsbaserte ordningen er en ordning hvor foretaket betaler faste innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor det ikke foreligger noen juridisk eller underforstått forpliktelse til å betale ytterligere innskudd. Satsene er 7 % av lønn mellom 0 og 7,1 G og 20 % av lønn mellom 7,1 og 12 G.

Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnpensjon etter nærmere bestemte regler.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Beskrivelse av ordningen

Alderspensjon sammen med ytelser fra folketrygden og hensyntatt eventuelle fripoliser fra tidligere arbeidsforhold utgjør ca 70 % av lønn ved fratredelsesalder, forutsatt full opptjeningstid på 30 år. Pensjonsalderen er 70 år, men for assurandørene gjelder en pensjonsalder på 65 år.

Den ytelsesbaserte ordningen er en ordning som gir de ansatte kontraktsmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnpensjon etter nærmere bestemte regler.

I tillegg har Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere ut over den ordinære kollektivavtalen. Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, arbeidstakere med lønn over 12 G og tilleggspensjoner.

Den ordinære alderspensjonen er en sikret ordning hvor arbeidsgiver bidrar med innbetaling til pensjonsmidler. Pensjon ut over den ordinære kollektivavtalen er en usikret ordning som betales over driften.

Aktuarielle forutsetninger

Fastsatte aktuarielle forutsetninger fremkommer av tabellen. Diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen. Lønnsregulering, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon. Lønnsveksten er satt til 3,2 % (3,1), og er justert for alder basert på avtagende lønnskurve. Den ettårige nominelle lønnsveksten 2018/2019 er beregnet til 1,46 % (1,62). Årsaken til den lave lønnsveksten er at pensjonsordningen er lukket for nye medlemmer og at gjennomsnittlig alder for ansatte medlemmer er 68 år (67,52).

Diskonteringsrenten er basert på en rentekurve som fastsettes med utgangspunkt i OMF-renten (obligasjoner med fortrinnsrett). Diskonteringsrenten er basert på observerte renter frem til cirka ti år. Markedets langsiktige syn på rentenivå er estimert basert på realrentekrav, inflasjon og fremtidig kredittrisiko. I perioden mellom de observerte renter

og de langsiktige markedsforsventninger er det gjort en interpolasjon. Det er således beregnet en diskonteringskurve for hvert år som det skal utbetales pensjon.

Sensitivitetsanalysen er basert på at kun én forutsetning endres om gangen og at alle andre holdes konstant. Dette er sjelden tilfelle da flere av forutsetningene samvarierer. Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved bruk av samme metode som er lagt til grunn i den aktuarielle beregningen av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Risiko

Risiko i netto pensjonsforpliktelse er en kombinasjon av selve pensjonsordningen, pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler, finansieringsnivå og samvariasjon mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig er utsatt for finansiell risiko siden pensjonsmidlene forvaltes i Gjensidige Pensjonskasse som en investeringsvalgportefølje. Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Den finansielle risikoen omfatter aksje-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko, hvorav den største risikofaktoren er renterisiko.

Finansiell risiko i pensjonsmidler estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Pensjonsmidlene er høyere enn de beregnede pensjonsforpliktelsene. Imidlertid er bruken av pensjonsmidlene til å betale fremtidige premier begrenset, og det forventes at deler av overfinansieringen vil bli brukt til å øke pensjonsutbetalingene. En økning i forpliktelsene (som for eksempel som følge av rentefritak) vil bli delvis motvirket av en reduksjon i overfinansieringen. Renteoppgang leder til et fall i forpliktelsene som isolert sett kan lede til en økt overfinansiering. Risikofaktorene under må således ses i lys av overfinansieringen.

Renterisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot renterisiko ansees som moderat som følge av at markedsverdivektet durasjon er på ca 2,5 år. Porteføljeverdien vil falle med cirka 2,5 % ved et parallelt skift i rentekurven på pluss ett prosentpoeng.

Pensjonsforpliktelsen vil stige med 14,2 % ved et parallelt skift i hele rentekurven (rentefall) på minus ett prosentpoeng. Verdien vil falle med 9,5 % ved en renteøkning på ett prosentpoeng.

Kredittrisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot kredittrisiko ansees som moderat. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor «investment grade». Dersom kredittrisiko på global basis økte med en faktor tilsvarende den faktoren som brukes i stresstester for pensjonskasser (tilsvarende en forverring mot 99,5 % percentilen) ville det lede til et fall på cirka 9 % i obligasjonsporteføljen.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot noe kredittrisiko da den norske OMF-renten, som er utgangspunkt for fastleggelsen av diskonteringsrente, inneholder en viss kredittrisiko.

Levetid og uførhet

Levetidsforutsetningene er basert på tabellen K2013BE som rapportert av FNO (Finans Norge) AS.

Uførehypigheten er basert på tabellen IR73. Denne måler uførheten på lang sikt. Forekomsten av uførhet er lav sammenliknet med mange andre arbeidsgivere.

Selskapets ansatte kan bli involvert i større katastrofeliggende hendelser som flyulykker, bussulykker, tilskuer til sportsarrangement eller hendelser

på arbeidsplassen. Dersom en slik hendelse inntreffer vil pensjonsforpliktelsen kunne øke betraktelig. Det er investert i katastrofeforsikringer som gjør at selskapet får erstatning dersom en slik hendelse inntreffer.

Lønnsutvikling

De fremtidige pensjonsytelsene avhenger av den fremtidige lønnsutvikling og utviklingen i Folketrygdens grunnbeløp (G). Dersom selskapets lønnsutvikling er lavere enn økningen i G, reduseres ytelsene.

Lønnsvekst vil avvike fra den banen som er fastlagt ved at ansatte får høyere eller lavere lønnsvekst enn det som banen tilsier. Selskapet styrer lønnsutvikling for ansatte basert på tariffavtaler og individuelle avtaler. Fra år til år kan det forekomme hopp i lønnsnivå.

Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng høyere vil det føre til 5,2 % økning av forpliktelsen. Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng lavere faller forpliktelsen med 11,8 %. Dersom G øker med ett prosentpoeng faller forpliktelsen med 2,2 %.

Minstekrav til nivået på pensjonsmidler

Pensjonsmidlene må tilfredsstillende visse minstekrav definert i norsk lov, forskrifter og pålegg fra Finanstilsynet.

Dersom nivået på pensjonsmidlene blir lavere enn en nedre grense, vil selskapet måtte innbetale ekstra pensjonsmidler for å dekke opp for den nedre grensen. Under visse forutsetninger vil også selskapet få tilbakebetalt pensjonsmidler.

I Gjensidige Pensjonskasse måles risiko basert på krav fastsatt av Finanstilsynet i form av stresstester. Disse testene skal reflektere 99,5 % «value at risk». Pensjonskassen har en bufferkapitalutnyttelse på cirka 75 %, noe som tilsier at det ikke er krav om å tilføre pensjonsmidler for å bedre pensjonskassens soliditet.

Privat avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig er som medlem i FNO tilknyttet AFP-avtale for sine ansatte.

AFP er en ytelsesbasert ordning som er finansiert i fellesskap av svært mange arbeidsgivere.

Pensjonsordningens administrator har ikke fremlagt beregninger som fordeler pensjonsordningens midler eller forpliktelser til de enkelte medlemsforetakene. Foretaket innregner således ordningen som en innskuddsordning.

Dersom pensjonsordningens administrator framlegger slike fordelinger kan det lede til at ordningen skal innregnes som en ytelsesordning. Imidlertid er det vanskelig å fremkomme med fordelingsnøkler som kan aksepteres av foretaket. En fordelingsnøkkel basert på foretakets andel av samlet årlig lønn vil ikke kunne aksepteres da denne nøkkelen er for enkel og ikke vil reflektere de økonomiske forpliktelsene på en adekvat måte.

Tall i 1000 kr	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018	Sikret 2017	Usikret 2017	Sum 2017
Antall aktive medlemmer	15	3	18	16	5	21
Antall pensjonister	16	16	32	16	15	31
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen						
Per 01.01	33 616	3 735	37 351	32 864	3 035	35 899
Korreksjon av åpningsbalansen	0	0	0	0	0	0
Årets pensjonsopptjening	585	175	760	614	132	746
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	112	34	146	117	25	142
Rentekostnad	864	96	960	892	75	967
Fjernet KPI-regulering av løpende pensjoner	0	0	0	0	0	0
Aktuarielle gevinster og tap	-881	213	-668	558	1 059	1 617
Utbetalte ytelser	-1 529	-447	-1 976	-1 429	-496	-1 925
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	-36	-85	-121	0	-95	-95
Virksomhetssammenslutning	0	0	0	0	0	0
Virkning av den øvre grense for eiendelen	2 630	0	2 630	0	0	0
Kursendringer i utenlandsk valuta	0	0	0	0	0	0
Per 31.12	35 361	3 721	39 082	33 616	3 735	37 351
Beløp innregnet i balansen						
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen	35 362	3 720	39 082	33 617	3 735	37 352
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	-37 529	0	-37 529	-39 078	0	-39 078
Netto pensjonsforpliktelse/(pensjonsmidler)	-2 167	3 720	1 553	-5 461	3 735	-1 726
Virkelig verdi av pensjonsmidlene						
Per 01.01	39 078	0	39 078	39 550	0	39 550
Renteinntekt	1 004	0	1 004	1 077	0	1 077
Avkastning ut over renteinntekt	-1 214	0	-1 214	-120	0	-120
Bidrag fra arbeidsgiver	226	85	311	0	179	179
Utbetalte ytelser	-1 529	0	-1 529	0	95	95
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	-36	-85	-121	-1 429	0	-1 429
Overtakelse/oppkjøp	0	0	0	0	-95	-95
Oppgjør	0	0	0	0	0	0
Per 31.12	37 529	0	37 529	39 078	179	39 257
Pensjonskostnad innregnet i resultatet						
Årets pensjonsopptjening	585	175	760	614	132	746
Rentekostnad	864	96	960	892	75	967
Renteinntekt	-1 004	0	-1 004	-1 077	0	-1 077
Fjernet KPI-regulering av løpende pensjoner	0	0	0	0	0	0
Arbeidsgiveravgift	112	34	146	117	25	142
Pensjonskostnad	557	305	862	546	232	778
Kostnader er innregnet i følgende regnskapslinje i resultatregnskapet						
Forsikringsrelaterte adm.kostnader inkl. provisjon for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	557	305	862	546	232	778

Tall i tusen kroner	Sum 2018	Sum 2017
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel innregnet i andre inntekter og kostnader		
Akkumulert beløp per 01.01.	25 315	23 578
Avkastningen på pensjonsmidler	1 214	120
Endringer i demografiske forutsetninger	134	-462
Endringer i økonomiske forutsetninger	-801	2 079
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen	2 630	
Akkumulert beløp per 31.12.	28 492	25 315
Aktuarielle forutsetninger		
Diskonteringsrente	2,98 %	2,57 %
Lønnsregulering	3,20 %	3,10 %
Endring i folketrygdens grunnbeløp	3,20 %	3,10 %
Pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %
Øvrige spesifikasjoner		
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til den innskuddsbaserte pensjonsordningen	454	388
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til Fellesordningen for LO/NHO	166	193
Forventet innbetaling til Fellesordningen for LO/NHO neste år	166	193
Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte pensjonsordningen neste år		2

Prosent	Endring i pensjonsforpliktelse 2018	Endring i pensjonsforpliktelse 2017
Sensitivitet		
10 % økt dødelighet	-4,00 %	-3,80 %
10 % redusert dødelighet	3,10 %	2,80 %
+ 1 %-poeng diskonteringsrente	-9,50 %	-10,30 %
- 1 %-poeng diskonteringsrente	14,20 %	13,70 %
+ 1 %-poeng lønnsjustering	5,20 %	5,40 %
- 1 %-poeng lønnsjustering	-11,80 %	-3,70 %
+ 1 %-poeng G-regulering	-2,20 %	-2,00 %
- 1 %-poeng G-regulering	2,30 %	2,40 %
+ 1 %-poeng pensjonsregulering	13,70 %	10,60 %
- 1 %-poeng pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %

Verdsettelseshierarki 2018	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	SUM per 31.12.2018
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	
Aksjer og andeler	-	2 214	-	2 214
Obligasjoner	-	34 489	-	34 489
Derivater	-	826	-	826
Sum	-	37 529	-	37 529

Verdsettelseshierarki 2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	SUM per 31.12.2017
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	
Aksjer og andeler	-	4 907	-	4 907
Obligasjoner	-	31 209	-	31 209
Derivater	-	1 767	-	1 767
Bank	-	1 374	-	1 374
Sum	-	39 257	-	39 257

10. SKATT

Tall i 1000 kr	2018	2017
Midlertidige forskjeller		
Driftsmidler	-48	139
Pensjonsforpliktelse	-1 553	1 726
Sikkerhetsavsetning	9 979	11 087
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	8 378	12 952
Estimatavvik pensjonsforpliktelse mot egenkapitalen	0	0
Sum midlertidige forskjeller over resultatet	8 378	1 865
Aksjer, andeler, rentebærende verdipapirer og øvrige verdipapirer	-1 067	1 691
Regnskapsmessige avsetninger/andre forskjeller	-1 129	9 477
Netto midlertidige forskjeller	6 182	13 033
Netto forpliktelser ved utsatt skatt/(eiendeler ved utsatt skatt)	1 546	3 258
Beregning av skattepliktig inntekt		
Resultat før skattekostnad	16 893	48 935
Implementeringseffekt ny forskrift	0	0
Estimatavvik pensjonsforpliktelser	-3 176	-1 737
Endring i andre midlertidige forskjeller	4 094	2 326
Permanente forskjeller	103	-8 782
Korreksjon tidligere år	0	0
Regnskapsmessig gevinst ved salg av aksjer	-27 097	7 882
Tilbakeføring av verdired.finansielle omløpsmidler	33 872	-27 794
Aksjeutbytte etter fritaksmetoden	-5 176	-7 490
Tilbakeføring 3 % av skattefrie inntekter etter fritaksmetoden	155	203
Ikke fradragsberettiget rente på ilignet skatt	0	0
Ikke skattepliktig rente på tilbakebetalt skatt	0	-2
Skattepliktig inntekt	19 668	13 541
Benyttelse av fremførbart underskudd	0	0
Mottatt konsernbidrag	0	0
Fremførbart underskudd	0	0
Betalbar skatt	4 917	3 385
Spesifikasjon av skattekostnad		
Betalbar skatt	4 917	3 385
Formuesskatt	605	669
Endring utsatt skatt/utsatt skattefordel	-918	2 929
Implementeringseffekt ny forskrift (endring i skattesats)	0	0
Korreksjon tidligere år	-127	-314
Skattekostnad i regnskapet	4 477	6 669
Avstemming av skattekostnad		
Skattekostnad i regnskapet	4 477	6 669
Skatt av resultat før skattekostnad	4 223	11 744
Forsk. mellom årets skattekostn.og 25 % av res.før skatt	254	-5 075
Forklaring på hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 25 % av resultatet før skatt		
Skatt av midlertidige forskjeller verdipapirer	-689	3 075
Skatt av permanente forskjeller	465	-8 940
Utsatt skatt/utsatt skattefordel ført via egenkapital	0	0
Skatt av ikke skattepliktig rente på tilbakebetalt skatt	0	0
Formuesskatt	605	669
Skatt av benyttet fremførbart underskudd	0	434
Skatt av feil tidligere år	0	0
Skatt tidligere år	-127	-314
Sum differanse	254	-5 075

Endringer i skattereglene for forsikringsforetak

Skattemessig fradrag for forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikringsforetak begrenses med virkning fra 2018 til avsetninger for sannsynlige fremtidige kostnader knyttet til forsikringsforpliktelse. Det gis dermed ikke lenger skattemessig fradrag for avsetninger til naturskadekapital og garantiordningen for skadeforsikring. Det er gitt en overgangsordning hvorved avsetningene til naturskadekapitalen og garantiordningen for skadeforsikring per 1.1.2018 skattemessig kan settes på en egen konto som kommer til beskatning først ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten. Det avsettes ikke utsatt skatt på naturskadekapital og avsetning til

garantiordningen for skadeforsikring (Norge) i samsvar med Årsregnskapsforskriftens § 3-4.

De skattemessige forsikringstekniske avsetningene blir redusert i 2018, hovedsakelig ved at den tidligere sikkerhetsavsetningen ikke lenger inngår i disse. En overgangsregel gir imidlertid foretaket anledning til å fordele den skattemessige inntektsføringen av denne reduksjonen lineært over 10 år, første gang i 2018. Det aktuelle beløpet som fordeles er 11,1 mill. kroner, hvorav det i 2018 ble inntektsført 1,1 mill. kroner.

11. EIERBENYTTET EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

Tall i 1000 kr	Anlegg og utstyr	Eierbenyttet eiendom
Anskaffelseskost per 01.01.17	10 331	5 425
Tilgang i året	0	0
Utrangert	0	0
Avgang i året	0	0
Anskaffelseskost per 31.12.17	10 331	5 425
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 01.01.17	-9 099	-2 295
Årets ordinære avskrivninger	-532	-137
Tap ved verdifall innregnet i resultatet i perioden	0	0
Tilbakeført utrangert	0	0
Avgang ordinære avskrivninger	0	0
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 31.12.17	-9 631	-2 432
Bokført verdi 31.12.17	700	2 993
Avskrivningsmetode	Lineært	Lineært
Utnyttbar levetid (år)	20 %	Over 30 og 20år
Tall i 1000 kr	Anlegg og utstyr	Eierbenyttet eiendom
Anskaffelseskost per 01.01.18	10 331	5 425
Tilgang i året	0	0
Utrangert	-4 465	0
Avgang i året	0	0
Anskaffelseskost per 31.12.18	5 866	5 425
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 01.01.18	-9 631	-2 432
Årets ordinære avskrivninger	-454	-137
Tap ved verdifall innregnet i resultatet i perioden		
Tilbakeført utrangert	4 465	
Avgang ordinære avskrivninger		
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 31.12.18	-5 620	-2 569
Bokført verdi 31.12.18	246	2 856
Avskrivningsmetode	Lineært	Lineært
Utnyttbar levetid (år)	20 %	Over 30 og 20år
	2018	2017
Markedsverdi av tomter og eierbenyttede eiendommer	4 500	4 500
Balanseført verdi av tomter og eierbenyttede eiendommer	2 856	2 993
Merverdi utover balanseført verdi	1 644	1 507

12. FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler og forpliktelser som innregnes til virkelig verdi har balanseført verdi lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av instrumentene.

Nedenfor redegjøres for de ulike verdsettelsesnivåene og hvilke finansielle eiendeler/forpliktelser som inngår på hvilke nivåer.

Kvoterte priser i aktive markeder

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendel/forpliktelses virkelige verdi. En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på kvoterte priser i aktive markeder dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessig forekommende markeds-transaksjoner på armlengdes avstand. Finansielle eiendeler/forpliktelser som verdsettes basert på kvoterte priser i aktive markeder klassifiseres som nivå én i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå én i verdsettelseshierarkiet:

- Børsnoterte aksjer
- Stats- og statsgaranterte obligasjoner/verdi papirer med fast avkastning
- Børsnoterte fond (ETF)
- Valutaterminer, aksjeopsjoner, fremtidige renteaftaler og valutawapper hvis virkelige verdi er derivert fra verdien av underliggende instrumenter. Derivatene i disse kategoriene verdsettes ved hjelp av allment brukte verdsettelsesmetoder for derivater (opsjonspringsmodeller etc.).
- kelige verdi er bestemt å bakgrunn av verdien av instrumentene som fondene har investert i.
- Børsnoterte ansvarlige lån

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi av finansielle eiendeler/forpliktelser fortrinnsvis ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle eiendeler/forpliktelser er klassifisert som nivå to i verdsettelseshierarkiet:

- Sertifikater, obligasjoner og indeksobligasjoner som ikke er noterte, eller som er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene i disse kategoriene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt.
- Rentebærende forpliktelser (bankdrift) målt til virkelig verdi. De rentebærende forpliktelsene verdsettes basert på observerbare rentekurver.
- Eiendomsfond. Eiendomsfondene verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier fra fondsforvaltere. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering.

Verdsettelse basert på ikke-observerbare markedsdata

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, verdsettes finansielle eiendeler/forpliktelser ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på kvoterte priser i aktive markeder, og heller ikke er basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser som er verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet:

- Unoterte private equity-investeringer (PE) og lokale eiendomsinvesteringer.
- PE-investeringene som ikke er organisert som fond verdsettes ved hjelp av kontant-strømsanalyser, prismultipler og nylige markeds-transaksjoner. PE-investeringene som er organisert som fond verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier (Net Asset Value) fra fondsforvaltere i henhold til IPEV-retningslinjer (International Private Equity and venture capital Valuation) fastsatt av Equity Venture Capital Association. NAV-verdiene fastsettes av fondsforvaltere ved hjelp av den/de verdsettelsesmetoder i IPEV-retningslinjene som anses som best egnet til å estimere virkelig verdi, gitt de faktiske omstendigheter, for hver underliggende investering. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering. NAV-verdiene justeres deretter for objektive hendelser i de enkelte fond siden forrige rapporteringsdato. Den typiske objektive hendelse er utvikling i verdi på underliggende børsnoterte selskaper siden siste rapportering fra fondet.
- Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig egne utlån

Verdsettelsesprosess finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre

Ekstern forvalter, i samråd med daglig leder, fastsetter hvilke verdsettelsesmodeller som skal benyttes ved verdsettelse av finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Evaluering av modellene gjøres ved behov. Investeringenes virkelige verdier og resultater samt overholdelse av fastsatte rammer rapporteres ukentlig til daglig leder samt månedlig til styret.

Sensitivitet finansielle eiendeler nivå tre

Sensitivitetsanalysen for finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata viser resultateffekten av realistiske og plausible markedsutfall. Generelle markedsnedganger eller forverrede framtidsutsikter kan påvirke forventning om fremtidige kontantstrømmer eller anvendte multipler som igjen vil medføre at verdien reduseres. Et verdifall på ti prosent anses som et realistisk og plausibelt markedsutfall for både aksjer og andeler, samt rentebærende verdi papirer som inngår i nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

<i>Tall i 1000 kr</i>	Balanseført verdi 31.12.2018	Virkelig verdi 31.12.2018	Balanseført verdi 31.12.2017	Virkelig verdi 31.12.2017
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	137 278	137 278	187 369	187 369
Rentebærende verdipapirer	245 289	245 289	204 604	204 604
Finansielle eiendeler som holdes til forfall				
Obligasjoner som holdes til forfall	0	0	0	0
Utlån og fordringer				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer	0	0	0	0
Utlån	46 599	46 599	50 242	50 242
Fordringer i forbindelse med direkte forretning og gjenforsikring	15 524	15 524	9 968	9 968
Andre fordringer	3 274	3 274	6 568	6 568
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	12	12	99	99
Kontanter og bankinnskudd	89 704	89 704	67 645	67 645
Sum finansielle eiendeler	537 680	537 680	526 495	526 495

Finansielle forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til amortisert kost				
Ansvarlig lån	0	0	0	0
Andre forpliktelser	41 909	41 909	45 481	45 481
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring	0	0	0	0
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	2 046	2 046	1 967	1 967
Forpliktelser innen konsernet	0	0	0	0
Sum finansielle forpliktelser	43 955	43 955	47 448	47 448

Verdsettelseshierarki 2018 <i>Tall i 1000 kr</i>	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Nivå 3 Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	SUM
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	134 192	0	3 086	137 278
Rentebærende verdipapirer	0	245 289	0	245 289
Utlån (ansvarlige lån)	0	46 599	0	46 599

Verdsettelseshierarki 2017 <i>Tall i 1000 kr</i>	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Nivå 3 Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	SUM
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	184 583	0	2 786	187 369
Rentebærende verdipapirer	0	204 604	0	204 604
	0	50 242	0	50 242

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 31.12.2018

Tall i 1000 kr	Per 1.1.2018	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Overføring til/fra nivå 3	Per 31.12.2018	Andel av netto reali- sert/ureali- sert gevinst over resul- tatet som relaterer seg til instru- menter som ennå eies per 31.12.2018
Aksjer og andeler	2 786		300				3 086	
Sum	2 786	0	300	0	0	0	3 086	0

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3)

		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdifall på 10%	309
Sum	3 086	309

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 31.12.2017

Tall i 1000 kr	Per 1.1.2017	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Overføring til/fra nivå 3	Per 31.12.2017	Andel av netto reali- sert/ureali- sert gevinst over resul- tatet som relaterer seg til instru- menter som ennå eies per 31.12.2017
Aksjer og andeler	3 547	0	10	0	-771		2 786	0
Sum	3 547	0	10	0	-771	0	2 786	0

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3)

		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdifall på 10%	279
Sum	2 786	279

13. AKSJER OG ANDELER

Tall i 1000 kr	Organisasjonsnummer	Markedsverdi
Norske finansaksjer		
DNB	981276957	4 531
Storebrand	916300484	4 968
Sum norske finansaksjer		9 500
Andre norske aksjer		
Austevoll Seafood	929975200	5 084
Bonheur	830357432	824
Solstad Offshore	945883294	195
Lerøy Seafood group	975350940	9 291
Norsk Hydro	914778271	4 439
Odfjell serie A	930192503	2 130
Olav Thon Eiendomsselskap	914594685	3 819
Orkla	910747711	3 987
SalMar	960514718	5 029
TGS-NOPEC Geophysical Company	976695372	10 189
Wilh. Wilhelmsen serie A	995277905	6 093
Yara International	986228608	11 272
Borregaard	998753562	2 409
Veidekke	917103801	2 733
Wallenius Wilhelmsen Logistics	995216604	1 337
Kid	988384135	2 081
Ocean Yield	991844562	826
Sparebank 1 SR-bank	937895321	8 403
Statoil	923609016	6 164
Øvrige norske aksjer, ikke børsnotert	-	3 086
Sum andre norske aksjer		89 390
Utenlandske aksjer		
Prosafe	-	1 190
Subsea 7 SA	-	5 150
Sum utenlandske aksjer		6 339
Norske aksjefond		
Pareto Global C	988504556	19 211
Sum norske aksjefond		19 211
Egenkapitalbevis		
Sparebanken 1 SMN Midt Norge	937901003	5785
Sparebanken Møre	937899319	1819
Sparebanken 1 Nord Norge	952706365	5234
Sum egenkapitalbevis		12 838
Sum aksjer og andeler		137 278

14. RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER

Tall i 1000 kr	Markedsverdi
Obligasjoner, norske og utenlandske	
Statsobligasjoner	10 012
Obligasjoner i kredittforetak	5 019
Obligasjoner i industriforetak	95 980
Hybridobligasjoner	68 323
Sum	179 334
Obligasjonsfond	
Obligasjonsfond, norsk og utenlandsk	40 576
Sum obligasjonsfond	40 576
Pengemarkedsfond	
Pengemarkedsfond, norsk	25 378
Sum pengemarkedsfond	25 378
Sum rentebærende verdipapirer	245 288

15. UTLÅN OG FORDRINGER

Tall i 1000 kr

Utlån og fordringer som måles til virkelig verdi	2018	2017
Ansvarlig lån	46 599	50 243
Innskudd hos kredittinstitusjoner	4 261	3 397
Sum utlån og fordringer som måles til virkelig verdi	50 860	53 640

Ansvarlige lån	Pålydende verdi		Kostpris		Markedsverdi	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Sparebanken Møre	0	4 000	-	4 000	0	4 024
Sparebank 1 Oslo Akershus	0	4 000	-	4 000	0	4 038
Sparebank 1 SMN 15/20	5 000	5 000	5 000	5 000	5 062	5 084
Sparebank 1 SMN 18/28	5 000	0	5 000	0	4 934	0
DNB Bank	0	10 000	-	10 000	0	10 057
Sparebank 1 SR bank	5 000	5 000	5 000	5 000	4 962	5 041
Bank Norwegian	5 000	5 000	5 000	5 000	4 955	4 923
Gjensidige Forsikring	10 005	12 000	10 005	12 009	9 798	12 022
Protector Forsikring	5 000	5 000	5 000	5 000	4 982	5 053
Sparebanken Vest	5 000	0	5 000	0	4 903	0
Sparebanken Vest	3 000	0	3 000	0	2 941	0
Sparebank 1 Nord-Norge	4 000	0	4 000	0	3 940	0
Påløpte renter	-	-	-	-	122	52
Sum ansvarlig lån	47 005	50 000	47 005	50 009	46 599	50 243

Tall i 1000 kr

Andre fordringer	2018	2017
Fordringer i forbindelse med kapitalforvaltning	0	0
Andre fordringer	3 834	5 057
Sum andre fordringer	3 834	5 057

16. EGENKAPITAL

Opptjent egenkapital

Naturskadefond

Driftsresultat fra den obligatoriske naturskadeforsikringen skal reguleres mot naturskadekapitalen. Naturskadekapitalen er bunden kapital og kan bare benyttes til erstatninger etter naturskader i Norge. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd.

Garantiordningen

Avsetning til garantiordning er bunden kapital og skal gi sikkerhet for at forsikringstakerne etter direkte skadeforsikringsavtaler avsluttet i Norge mottar riktig oppfyllelse av forsikringskrav som følger av avtalen.

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel består av avkastning på pensjonsmidler ut over renteinntekt samt gevinster/tap som oppstår ved endring av de aktuarielle forutsetninger som benyttes ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital er kundenes balanseførte egenkapital som består av årets og tidligere års resultat og inkluderer også avsetninger til pliktige fond (naturskadefond, garantiordning). Andel av årets overskudd som ikke utbetales som utbytte tilføres annen opptjent egenkapital. Ved underskudd blir opptjent egenkapital redusert.

17. HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Det har ikke oppstått vesentlige hendelser etter balansedagen.

KPMG AS
Øvre veg 30
6415 Molde

Telephone +47 04063
Fax +47 71 20 27 27
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal gjensidig årsregnskap som viser et overskudd på kr 10 033 794. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity

Statse autoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Stord
Alta	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hamar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knaivik	Sandnessjøen	Lynset
Drammen	Kristiansand	Slavanger	Ålesund

å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Molde, 27. mars 2019
KPMG AS

Else Berit Hamar
Statsautorisert revisor

Definisjoner – faguttrykk

Følgende forklaringer er ikke ment som tekniske definisjoner, men for å gi en generell og grunnleggende forståelse av enkelte av de sentrale begrepene som er benyttet i årsrapporten.

Forfalt bruttopremie omfatter de beløp selskapet har mottatt eller har til gode som betaling for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt.

Reassuranse eller gjenforsikring er en avtale mellom et forsikringsselskap og en reassurandør, der forsikringsselskapet overfører en andel av en forsikring til reassurandøren. Dette er en metode for risikoavlastning, for å beskytte egenkapitalen.

For egen regning: Premier og erstatninger kan oppgis «for egen regning» (f.e.r.). Det vil si at det er gjort fradrag for reassurandørens andel.

Premieinntekt for egen regning: Summen av premie fra alle forsikringsavtaler i en gitt periode (betraktningssperioden). Dersom avtaleperioden for en forsikring avviker fra betraktningssperioden vil kun andelen av premie som sammenfaller med betraktningssperioden telle med. Premieinntekt beregnes ut fra når premien regnskapsmessig er opptjent, uavhengig av når premien er betalt.

Erstatningskostnader for egen regning: Erstatningskostnadene er summen av utbetalte erstatninger og endringen i erstatningsavsetningene i regnskapsperioden. Dette tilsvarer erstatningskostnadene for skader inntruffet i kalenderåret (inntrufne erstatninger) og endringen i tidligere års skader (avviklingsresultatet).

Skadeprosent uttrykker hvor store erstatningskostnadene er i forhold til premieinntektene. Kostnadsandel uttrykker hvor store de forsikringsrelaterte driftskostnadene er i forhold til premieinntektene.

Combined ratio (CR) er et sentralt nøkkeltall i forsikringsbransjen, og viser forholdet mellom kostnader (både erstatningskostnader og driftskostnader) og premieinntekter i skadeforsikringsvirksomheten. Combined Ratio er lik summen av skadeprosent og kostnadsandel.

Underwriting er den risiko- og prisvurdering som gjøres ved etablering av en forsikringsavtale. Underwriting-resultatet er resultatet av forsikringsvirksomheten, og inkluderer ikke resultat av finansielle investeringer.

Solvens er et uttrykk for kredittverdighet, og uttrykker forsikringsselskapets evne til å håndtere sine forsikringsmessige forpliktelser.

Solvenskapital: Tellende kapital beregnet etter Solvens II-regelverket, gjeldende fra 2016.

Solvensmargin: Tellende kapital over regulatorisk kapitalkrav iht Solvens II-regelverket.

Egenkapitalavkastning før skatt: Resultat før skattekostnad som prosent av gjennomsnittlig egenkapital i perioden.

Forsikringstekniske avsetninger

Avsetning for ikke opptjent bruttopremie: Regnskapsmessige avsetninger som dekker premie som er forfalt, men ikke opptjent, erstatninger som ventes å påløpe og forventede kostnader knyttet til å avslutte inntrufne skadesaker.

Brutto erstatningsavsetning

Regnskapsmessige avsetninger som fremtidige erstatningsutbetalinger for skader som er inntruffet til og med balansedatoen. Avsetningen omfatter både skader som er meldt selskaper (RBNS) og avsetning for skader som er inntruffet men ikke meldt (IBNR).

RBNS: Reported But Not Settled
IBNR: Incurred But Not Reported

Avsetning til naturskadefondet: Driftsoverskudd fra obligatorisk naturskadeforsikring skal avsettes til et eget Naturskadefond. Avsetningen kan bare brukes til erstatninger etter naturskader.

Avsetning til garantiordningen: Avsetning til garantiordningen skal gi sikkerhet for at de sikrede etter direkte skadeforsikringsavtaler inngått i Norge mottar riktig oppfyllelse av forsikringskrav som følger av avtalen.

**VARIG
FORSIKRING**
NORDMØRE OG ROMSDAL

– Lokal representant for Gjensidige

Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal

Frænavegen 16, Amfi Roseby Vest

PB 2015, 6402 Molde

E-post: nordmore.romsdal@gjensidige.no

Telefon 915 03100

Avdelingskontor

Nedre Enggt. 14, 6509 Kristiansund

Telefon 915 03100

gjensidige.no/nr

facebook.com/gjensidigenr

Org.nr. 939 773 460